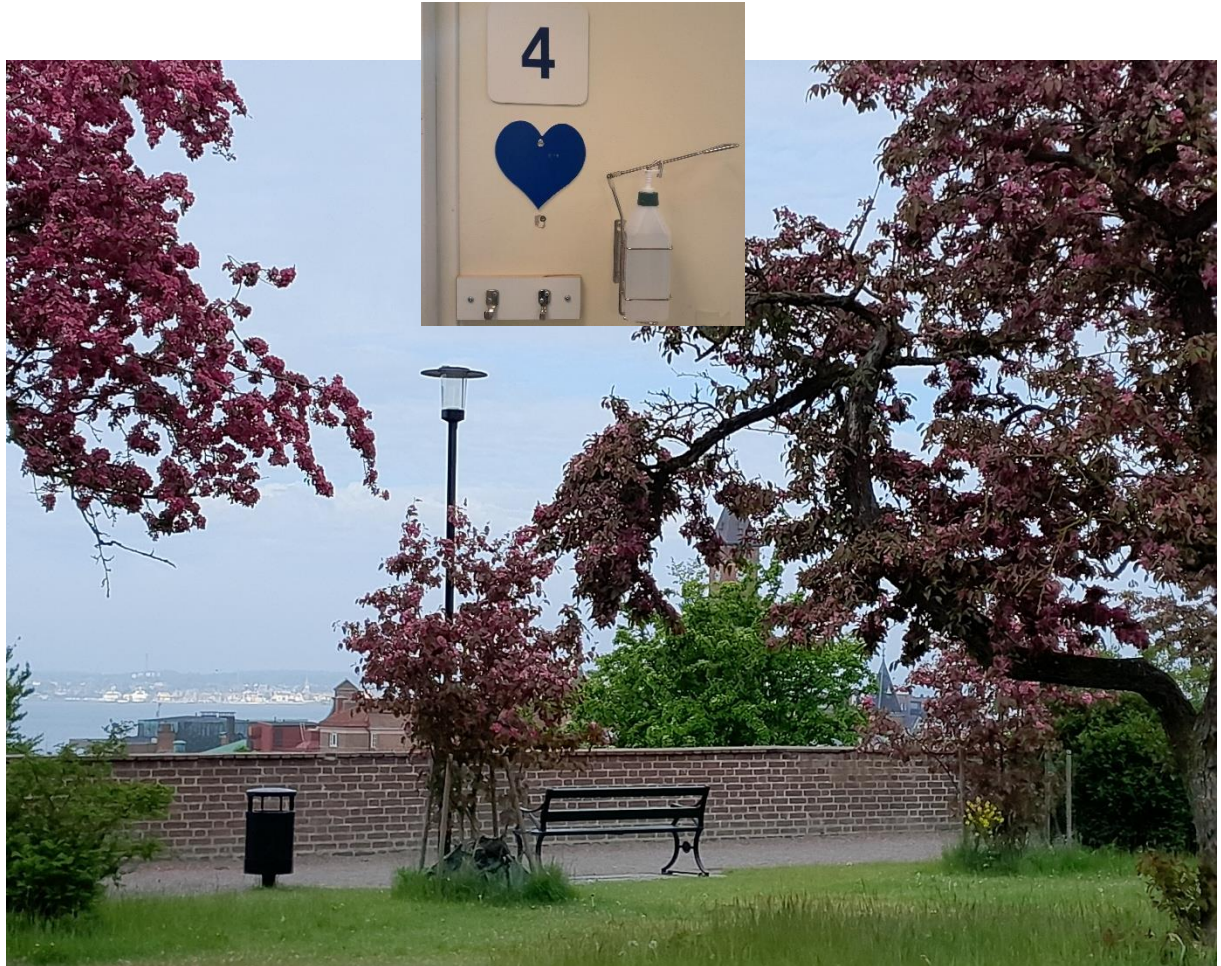

Ett hjärta som slår

Vår berättelse – en dagbok

Åsa Hagberg

Förord

Boken kanske inte har en romans alla kvalifikationer. Men det är vår bok, fångad i ett sådant ögonblick som aldrig bara kan dra förbi obemärkt, sedan allt det andra, som heller inte vill glömmas.

Du och jag.

Du, som drabbades av hur vardagslunken från en sekund till nästa kastades upp på den sylvassa eggen, den hårfina skälningen mellan hjärtslag och liv, eller ... inte.

Jag, som var den närstående, och såg detta ske inför mina ögon. Vilken tur att det var just så, att jag var där, och såg.

Och så alla andra underbara människor som ingick dessa kritiska ögonblick, följda av dagar.

Alla som var med och räddade liv.

Vår granne med sms-livräddarappen redo för larm, och den snabbt uttryckande räddningstjänsten.

Den skickliga, trygga och stöttande personalen på först IVA och sedan hjärtintensiven på Helsingborgs sjukhus, specialister, läkare, sköterskor, terapeuter, städpersonal och sjukhuspastor.

I stor tacksamhet för allt det ni gav, och fortfarande ger till andra som behöver er.

Leonard och Åsa

Läs mer om hur du kan bli frivillig livräddare via sms-livräddarappen: www.smslivraddare.se

Tisdag 19 maj

Dagen efter Maltaresan.

Ja, vi hade kommit välbehållna hem, utom den lilla fadäsen att SAS inte hade någon förbeställd måltid att servera, att 270 kr flugit bort helt i onödan. Det var du som körde hela vägen hem från Kastrup på motorvägen, jag satt tryggt och åkte i 110 medan våra hjärtan slog sina slag. Ingenting oroade, det var låg trafik på kvällen, och våra tidsinställda lampor lyste fortfarande välkomnande i fönstren, när vi slutligen rullade in på uppfarten. Innan vi gick till sängs hann du både ta bort de tickande lampkontakterna, och dra upp klockorna i vardagsrummet, alla dessa detaljer som hjärnan minns att vi gör efter våra mönster.

Varför vaknar vi så tidigt? Vi somnade ju först vid 1-tiden.

Du hämtar tidningen och inspekterar Peters Trädgårdars jobb i vår trädgård dagen innan. Så fint det ser ut, och så bra allting vuxit, utan att gräsmattans klippningsbehov är akut. Finns det ändå någon sorts känning av särskild trötthet ...? För jag hör dig säga att du kan vänta med gräsklippningen, bara ta tvätten. Det hade du inte sagt för ett år sedan, efter en resa. Den sortens arbetsfördelning har börjat dyka upp mer och mer under året, och framstå som klok. Och alla blir vi ju äldre, ett år i taget, fast ...

Vi sitter tillsammans vid frukostbordet.

Jag ställer fram burken med flingor som jag brukar, färdig att bytas ut mot tekoppen, som den osagda signal du alltid är uppmärksam på, så att du i din roll som husets barista kan blåsa mjölken och servera. Men du märker det inte förrän jag skramlar lite med burken. Bara en struntsak. Jag tänker att det var väl bara en ovanligt intressant artikel i tidningen. Ja, kanske det. Eller hade du börjat oroas inifrån? Något som kändes lite konstigt?

De har sedan berättat att en propp inte märks förrän den fastnar, men kanske kan det sticka lite. Kanske. Vem vet, för du kan inte minnas någonting alls av hur det plötsligt är stopp i lungartären.

Men hjärtat då? Den påbörjan till försvagning och förstöring som du inte har en aning om, möjligtvis ... nyanser av ökad andfäddhet vid särskild ansträngning.

Plötsligt flimmar? Vad är hönan eller ägget?

Jag hör ett konstigt litet ljud, Som ett andetag som fastnar mitt i halsen. Ser dig som frusen i blicken och ansiktet, med kroppen tippande från stolen.

Chock!

Som att plötsligt vakna upp i en överklig film. Se mig själv fara upp och hjälpa dig ner, försöka få kontakt. Allra helst vill jag att dina ögon ska reagera så att pupillen rör sig, eller om du i alla fall varit mer som i en sömn som går att väcka!

Men blicken stirrar orörligt ut, munnen står öppen i sitt avbrutna andetag.

Sekunder som blir minuter medan jag rusar efter mobilen, ringer 112, följer operatörens lugna, vägledande röst att leta efter andetag ... nej, inga, påbörja halvdana kompressioner, det är ju min man och inte en docka! Hör lite rossel. Inblåsningarna blir svårast. Det är den munnen jag brukar bli kysst av i ett levande gensvar, aldrig så stumma, tomma läppar. Jag blåser in, men glömmer att hålla för näsan och spana mot bröstkorgen, det blåsandet är nog ganska meningslöst, hör sedan rösten be mig öppna

alla ytterdörrar, och ... åh, vad den nyckeln är svår att vrida när listen tränger dörren mot gatan ... sekunder ... men så går det. Jag hinner bara öppna, så kommer vår granne in, ambulanssjuksköterskan Malin med sms-livräddarappen och ännu 20 minuter tills hon ska fara till jobbet.

Tänk, att hon finns, så nära.

Hon tar över kompressionerna med hela sin professionella rutin, jag bli bara assistenten som hämtar det hon vet kommer att behövas, din legitimation ... nej, han har inga mediciner ... tar emot hennes råd att gå och klä mig istället för att gå omkring i morgonrocken, vara redo för ... ja, vad? Din morgonrock kommer att klippas sönder, den fina, tjockvävda som du fått som kärleksgåva med mina egenhändigt broderade små detaljer, men du ligger på den och armarna måste vara fria för kanyler och blodtrycksmätare. Morgonrockar, om så broderade, är lättare att ersätta än hjärtan och hjärnor.

Släpper sedan in räddningstjänsten som ytterligare några minuter senare är vid huset – de finns också med sin central i samma kvarter, det är vår kyrkvaktmästare Åsa, min gamla klasskompis Thomas, några till jag inte känner, men jag är helt trygg i deras effektivitet där alla gör just vad de ska. Hjärtstartaren kommer på, ditt bröst far upp en gång ... så en gång till.

Ja, som att vara med i en film.

Verkligheten stänger av en stund. Får sina stötar.

Strax är även ambulansen där, två bilar. Jag får veta det sedan, alltid två ambulanser när det är hjärtstopp, så att de kan avlösa och bistå varandra. Ja, ni har kommit rätt ... han är i köket.

Fort! Sekunder och minuter. Jag har flyttat möblerna för att göra extra plats, skjutit undan resväskan. Ser hur de sätter på en hjärtkompressionsmaskin över ditt bröst, förvarnad att det kan se våldsamt ut när den kraftigt driver upp-ner, upp-ner så att hela bröstkorgen lyfter, och med en mask över näsa och mun för intubation och ventilation, in-ut, in-ut. Allt det som tillfälligt ersätter ditt eget hjärta. Det måste inte slå. Än.

Vaktmästar-Åsa säger att de uppfattat ventrikelflimmer. Det är bra. Det är liv i dig. Och att jag inte behöver kontakta jobbet, det tar hon hand om.

Du åker i den första bilen.

Jag behöver bara samla ihop mobil, laddare, nycklar ... redo att följa med. Lämnar sedan röran av flyttade möbler, resväskan på golvet och halvdruckna koppar kvar på bordet, och åker i den andra tillsammans med ambulanssköterskan Jenny.

Det samtalet är nog den allra viktigaste terapin jag får. Då, i den första chocken. Att jag inte kör ensam i en bil bakom, med tankarna snurrande som mest. Jag börjar inse allt som kunde ha hänt.

Om vi inte hunnit hem från Malta. Eller varit uppe i flygplanet.

Om vi kört på motorvägen. Då vore två liv borta.

Om jag hunnit gå till jobbet.

Eller bara varit uppe och borstat tänderna och bäddat. Tio minuter.

Det kunde ha räckt för att jag skulle vara änka. Så plötsligt, utan en chans att ta ett farväl, säga att jag älskar dig. Precis som för din mamma, då din pappa plötsligt dog inför hennes ögon.

Men det mesta tyder på att livhanken klarat sig.

Hjärnan, den pratar vi om. Kan syrebristen ha orsakat skador? Det vet vi inte. Om de är stora, vill du då vakna upp, alls? Vill jag det? Den här dagen kommer att handla om de två organen; hjärtat och hjärnan.

Bilfärden är också telefonsamtal. Jag hittar Benjamin först i familjen, ber honom ringa vidare. Din bror Alexander, ringer vidare till vännen Micke. Jag startar en Messenger-grupp, alla som sedan meddelas för att skriva in hur allt utvecklas, så att alla får det samtidigt och mängden av samtal blir hanterbar. Mina syskon läggs också till.

Carl-Johan, hemma i Hedemora, sätter sig nästan direkt i bilen, de kommer ner, han och Benjamin från Stockholm. NU!

Det är klart svårare att vara långt borta.

För tänkt om ... det finns ett "aldrig mer" och upplevelsen av att komma för sent?

Ambulanssköterskan Jenny lämnar mig inte. När vi kommer fram leder hon mig in till intensivsen, där vården redan är i full gång. Hela tiden är hon det trygga, lugnande stödet. Just när vi kommer möter vi din säng i full fart på väg till röntgen. Jag hinner bara få en kort glimt, hur snabbt de för dig, nudda dig, under mask och slangar se ditt ansikte, nu sovande utan de stirrande ögonen.

Jenny följer mig in i det lilla anhörigrummet. Där finns kylskåp och vask, bord att sitta vid och stolar att vila i, allt väntande anhöriga kan behöva. Hon sitter kvar med mig, lämnar mig inte ens en stund. Vi pratar, ja, mest jag, eller väntar bara tyst. Men den dag när allt händer slag i slag är du snart tillbaka inne i rum 1 på IVA, så att jag visas in.

"Han kommer att ha slangar över allt" hade Jenny förvarnat, innan hon går vidare, redo för nästa larm. Ingen vet när, eller vem.

Har vi inte sett kriminalserier då och då rusa in med handlingen på ett akutsjukhus? Just så är det, eller snarast ännu mer intensivt. Verkligheten får inte fuska med någonting. Slang ner i svalget, ingångar i ett spritt nätverk av medicin in i halsen, vänster handled har försetts med en port för provtagningar, ett "örhänge" är fäst för mätning av syresättningen, dränage från höger bröstkorg (viss likhet med Jesus ...) där det först läckt ut en rejäl skjuts med blod och slem efter att trasiga revben punkterat lungan, innan det mer stillsamma flöde som nu mest droppar. Du har kateter för urinen, andra utgångar för kroppsvätskor ur mage och tarm, ibland elektroder över huvudet för mätning av EEG, förutom EKG som sitter över bröstet hela tiden. Benen är faktiskt fria från slangar. De bara ligger. Det gör du också, "sederad" som de säger till varandra, lugnande för att sova igenom första krisen, slippa smärtan av de brutna revbenen och den ångestfulla känslan av att hjärtat känns ... otillräckligt.

Sedan blir faktiskt den dagen en av de lugnare.

Du bara ligger där, märker ingenting. "Men han kan ha hörsel" säger de.

Och jag bara sitter där. Än så länge bara jag, och en mobil, så att jag ändå måste ägna mig åt en hel del meddelanden, allt om din hälsa till de närmaste, om min egen frånvaro från det ena och det andra som jag egentligen skulle ha gjort den dagen,

eller de följande, allt som ska ställas in och delegeras till andra att ta hand om, alla mail som behöver besvaras och skickas.

Men däremellan.

När du bara ligger där.

Och jag bara sitter där.

Jag söker i mobilen, och där dyker Frälsarkransssången upp. "Här, inför min Skapare ..."

Jag spelar den, och sjunger lågmält med, tänker att det väl inte hörs, men det gör det visst ... klarar nästan hela sången tills orden "drar jag djupt det andetag där tiden tycks stå still".

Då gjorde den det. Tiden. Stannade i ett andetag.

Här, inför min Skapare med tystnaden intill,
djupet av ett andetag där tiden tycks stå still.
I Guds närhet vilar jag, och lågan, heligt ren,
finns så nära, att mitt liv får pärlglans i dess sken.
Gränslöst, nära ljus, stillar tidens brus.

Gud, i tid av lönlös kamp, en prövning för min tro,
lär mig se hur vägen bär till vilans kraft, till ro,
bär mig till din herdesång, till dig som ger mig allt,
kärlekströst, som sedan jag kan dela, tusenfalt.
Gränslöst, nära ljus, stillar tidens brus.

Allt jag önskar, varje dröm där bönens röst blir stum,
Gud, du hör det, jordens rop, i hemlighetens rum.
Ända ner i mörkrets djup där inget liv består,
finns du också där, du Vän, som in i natten går.
Gränslöst, nära ljus, stillar tidens brus.

Plötsligt lyser mörkret upp, jag ser att det är du,
Herre, över liv och död, och du är här just nu.
Här, inför min Skapare med tystnaden intill,
drar jag djupt det andetag där tiden tycks stå still.
Gränslöst, nära ljus, stillar tidens brus.

<https://www.youtube.com/watch?v=xSw6pQ-WMWk>

Tårarna sprutar, SSK kommer med servetter. "Det är tröst" säger jag "det är därför jag gråter."

Sedan spelar jag alla de andra Frälsarkransssångerna. Sjunger med, återkommande avbruten när någon medicin måste fyllas på eller förändras, dina värden kontrolleras. Ett rum fyllt av änglar.

Överläkare är Anne-Sophie Pettersson, hon som studerat i USA, men när hon återvände till Sverige valde just detta lilla hörn av världen, för att finnas här just nu. Så genomtryggt skicklig. Hon, tillsammans med narkosläkaren Elena inger fullständigt förtroende, förutom det vänliga bemötandet. Eller bättre, som att vi redan är familj, trots att vi just träffats.

Vi som delar samma hjärtslag.
Stund för stund, dunk för dunk.
Sköterskornas namn denna dag missar jag, men ser deras ansikten, den manlige, stabile med armarna tatuerade och som kommer ilande med mitt te, fast han egentligen inte alls vet vilket som passar med ett stänk av mjölk i, och hon som var så rar och rörde av Frälsarkranssångerna och mitt eget halvspruckna sjungande som jag trodde inte hördes.

Ann-Sophie förklarar allt, noga och väl. Hon ser hoppfullt på situationen och ansiktet lyser av tillförsikt. Jag tror henne, inte en tanke på att hon skulle dölja något för att inte oroa.

Den röntgen de gjort på hela din överkropp, ända från huvudet, visar ingenting annat än att det finns rester av en blodpropp i lungorna. Ingen synbar skada i hjärnans kärl. Inte heller i hjärtats kärl. De senare ska bara få en egen, mer grundlig röntgen. Det går undan, strax efter sker den, via en ven i ljumsken upp i hjärtkärnen så att de går att se inifrån. Vid behov kan man vidga, men troligtvis kommer det inte att behövas i ditt fall.

Än så länge är allt troligtvis.

Hjärnan ... den går bara att uppfatta säkert genom att väcka dig.

Det planeras till imorgon, om allt går väl.

Så jag väntar. Att känna, att förbereda mig för någon sorts värsta-scenario, som jag hoppas att vi slipper. Jag har inte kraft att ta ut några sorger i förskott, det är faktiskt tillräckligt att bara finnas.

Njuta av att den möjligheten inte släcktes ut.

Röra vid dig. Och att dina ögon är vilande.

Åh, den stirrande blicken som ändå inte såg, den finns inristad. Dödens isblå blick.

Samtidigt har Carl-Johan redan kört en lång sträcka, hämtat upp Benjamin i Stockholm och kommer att anlända innan kvällen är slut, ytterligare lite senare även Alexander som bokat en flygtur, för detta dygn då det ännu finns hotellnätter att uppbåda i vad som snart är en Nato-metropol.

Kvällens narkosläkare kommer, med en elev i sällskap. En mobil ultraljudsapparat rullas fram så att jag kan sitta bredvid och se och lyssna när han lägger på ultraljudsgelen- över bröstet, sedan föra mottagaren så att bilder visar sig på skärmen. Jag ser i svartvitt hur ditt hjärta slår, klaffarna ser ut att fladdra som fjärilar, inte lika snabbt, men i sin rörelse. Men de är som de ska. Det är musklerna som är svagheten. Han pekar och visar eleven: "Där sväller den upp, du ser sammandragningen, men den är bara lite svag, och där också ... den som du ser nu är mer stum ..." Det är främst muskelväggen i mitten som är slapp och trög. Vidare pekar han på siffrorna i sidan utifrån bilder han tagit, mätningar, hur man kan ta ett av dessa värden och multiplicera med pi och utifrån slag per minut veta mängden blod som pumpas. Utan syretillförseln via näsan skulle hjärtat ha alldeles för mycket att göra.

Tittar på flödet i levern. Det är bra.

Vi tittar på hjärnan, han lyckas få fram en bild så att blodflödet syns även där, plötsligt en bild som inte bara är svartvit. Blodet blir neonlila, eller rött. Jo, det ser också bra ut.

"Så skönt" säger jag. "Då behöver vi bara ha ett organ att hålla koll på. Både hjärta och hjärna blir för mycket." "Hjärnan är viktigast" säger han. Ja, så mycket värre att återställa och behandla skador i. Vad är hjärtat? Bara en muskel. Det finns maskiner som pumpar.

Han säger lite mer, som jag sparar till den dagen jag behöver vara en fru som skäller på min man. "En berättelse från IVA".

Jag hinner gå innan de andra kommer. Pussa din hand vid sidan om bandage och ingångar.

Jag älskar dig.

Hemma är huset som det var när vi for iväg i ilfart.

Det blir det första jag gör, att röja i köket, detta chockartade kaos som ropar ALARM ur undanfösta möbler. Och så din halvt urdruckna kaffeskål som står krav på bordet intill tidningen och min lika halvdruckna tekopp.

Det blir lite ... nej, jag låter bli att stanna upp, mer än det skälvande ögonblicket.

Diskar. Resväskan ska bort. En tvätt orkar jag.

I kylan finns fisk framplockad för vår middag den kvällen. Den måste väl tillagas, bli mina ensamt ensidiga måltider i flera dagar, medan din näring tillförs intravenöst, droppe, för droppe. I trädgården frodas salladen för en färskplockad lyx.

Synd att du missar den, när den är som allra bäst.

Halvtittar på något av de Tv-program vi brukar se tillsammans.

Sedan sover även jag. Det går faktiskt.

Onsdag 20 maj

Har skyndat mig på morgonen, att hinna 8.10-tåget, för att vara framme redan klockan 9.

Vill verkligen vara där när väckningen sätts igång.

Både Ann-Sophie och Elena är redan i farten. De är på gång, mycket omsorgsfullt. Du ska inte få panik, utan en mjukstart med beredskap att söva ner igen om det behövs. De är lika fångslade som jag, som ... märker en liten, liten knyckning i fingrarna jag håller. Ann-Sophie ropar återkommande ditt namn mot ditt öra, berättar att du är på Helsingborgs lasarett och vårdas för hjärtat. "Kan du öppna ögonen ...?" Nej, hon får själv lyfta på ögonlocket.

Handen reagerar först, när hon griper den och ber dig trycka tillbaka, svagt, svagt, bara en rörelse utan mottryck. Den andra handen också.

Ögonen igen. Kan du lyfta ögonlocket? Vi följer minsta darrning, och ser ... ja, en smal glipa! Inte tillräcklig för att svara med blicken, bara strimman av ett öga som kikar fram.

"Hej älskling, jag är också här!"

Blundar igen.

Benen då, kan du lyfta benet?

Ja! En liten rörelse, kanske ett par centimeter. Det andra också.

Och vi hejar, som om du är ett barn som tar dina första steg över golvet. Bra, jättebra, vad duktig du är! Därför att detta lilla säger så mycket. Kognitionen, att du tar in vad läkaren säger, förstår informationen och gensvarar med muskler som reagerar.

Vi trodde och hoppades ... slutligen vet vi. Väckningen kan fortsätta.

Jag har tagit med vår reseikon, som jag fann när jag kvällen före packade upp resväskan. Frågar om jag får ställa den intill sängen? Ja, det går bra. Och

Frälsarkransen intill. Inte din, med riktiga stenar som inte längre går att få tag i, det är trots allt en sjukhussal, och omöjligt att vara helt säker att ingenting händer så att vi tappar bort den.

Alexander anländer.

Så Carl-Johan och Benjamin.

Dagen kommer att bli plågsam, en sådan dag som du hoppas aldrig mer uppleva, heller ingen annan, inte ens din fiende, om några sådana finns kvar när livet kommer till sin tunnaste och så oändligt värdefulla tråd.

Det börjar med att slangen ur svalget dras, och ersätts av slangen i näsan som både fuktar och blåser syre, störande och kraftigare än vad som är skönt, men det är mindre intressant just nu. Med lite större vakenhet går det faktiskt att försöka föra någon form av samtal, och du flämtar något matt till svar. Men lusten att lägga örat till din mun dämpas rejält av den stinkande odör som pyser ut. Det är jag som ryggar, de andra är vana vid att den första luften inte består av normal utandning utan dunsterna av den sörja som fortfarande finns kvar nere i lungorna, en blandning av blod, maginnehåll och säkerligen en hel del gammal tjära också.

Därför börjar nu din mest plågsamma arbetsuppgift någonsin.

Att hosta.

Att få upp sörjan, trots att revbenen skriker om att få ligga still, slippa tänjas, att det är som ett svärd som klyver kroppen varje gång bröstet spänns.

Det är då Samra träder in, den sortens kraftfulla sjuksköterska med sin lika kraftfulla röst, så att hon kan uppfylla bilden av en stabil kvinna i vården. Det är just en sådan som behövs, som tar i och bestämmer över dig. Återigen får du vara som ett barn, för att ta dig förbi plågan. "Och nu hostar du ..." Du orkar precis försöka kämpa fram lite gurgel ... "Jääättebra! Duktigt! Och så en gång till. Andas djupt, så ja! Och så hostar du. Nu!" Något lite mer tillkämpat gurgel, faktiskt så att bröstet står ut med en liten stöt. "Så duktig du är!"

Så håller vi på en stund.

Det blir inga verkliga hostningar, men det var ändå de första försöken.

Sedan kommer nästa plåga. Först sprayas du med en bedövning i näsan, men den gör väl inte jättemycket skillnad när en slang via näsgången ska föra ner i svalget, huvudet måste sträckas så att den finner en rakare kanal förbi känslan av att klökas, och så ner att riva, gurgla och suga där det gör så ont. "Och så hostar du ...!" Du fäktar med armarna, ansiktet grimaserar, jag vänder mig bort, står faktiskt inte ut att titta. Till sist, någon sorts hosta. Återigen duktig.

Det har i alla fall hjälpt. Och det kommer att gå bättre, för varje gång.

Ann-Sophie berättar att de kommer att sätta in en epiduralbedövning via ryggen, den som man annars brukar ge kvinnor som ska föda (men förstås inte till en tålig kvinna som raskt föder sina barn utan bedövning, det hinner jag berätta om, som om det inte finns annat att tänka på ...). Men inte än, först måste du hinna få mer blodförtunnande som löser upp de rester av proppar som finns. Imorgon kan detta pausas, då kan man göra ingreppet i ryggen, det måste bara komma exakt rätt. För långt ner gör det ingen nytta för revbenen. För högt upp kan det bedöva hjärtmuskeln. Och det vill vi förstås inte. Men hon visar hur hon känner noga var nervbanorna går.

Det misstaget skulle hon aldrig göra.

Mer och mer börjar du kunna prata, och efterhand blir även andedräkten mer uthärdligt, så att det faktiskt går att komma med öronen intill. Väsande ljud och flämtningar blir röst. Men så konstig rösten är, lite Kalle-anka-aktig, och skulle ha varit fånig om den inte var så efterlängtd.

Du tror att du är på Malta.

Helt säkert!

Hur kan du *inte* vara det? Ditt sista minne ... upp ur dimman ... är fortfarande där.

Vi säger att du är i Helsingborg, att du hade hunnit landa här. Jag berättar om flygresan, att vi inte fick våra sallader, du fick den där tråkiga hamburgaren, jag ett Wasa-snack.

Javisst ja. Du nickar.

Det flyter bort.

Nästa gång du vaknar är du på Malta. Helt säkert. Så mycket att du tilltalar personalen på engelska. Vad? Hur kan där finnas ett svenskt sjukhus? Hur kom jag till Helsingborg?

Javisst ja.

Helsingborg

Bland den bästa personal som finns. Svensk sjukvård när den är som bäst. Även om det är ännu ett plågsamt ingrep av slangar ner i svalget. Hosta nu, ja, JÄTTEBRA! Ja, det gick faktiskt bättre. Det syns på skärmen, Ann-Sophie förklarar, det är den blå linjen som visar syresättningen. Nu är den över 90 igen, det var lite dåligt förut, det är därför du måste hosta. Slemmet ligger i vägen för syreutbytet.

Det kvällas, jag tar tåget till Förslöv, ska plocka ner första tvätten efter resan. Ett moment per dag räcker. Benjamin och Carl-Johan har ännu en natt i Helsingborg. Alexander flyger hem till Kerstin, han har fått se sin älskade storebror. Vi älskar dig.

Torsdag 21 maj

Den dagen skulle jag hållit i Trivselträffen i Förslövs församlingshem. Ja, jag hade väl sett till att förmedla all nödvändig information, så att kyrkoherden Hans, som träder in vet vad han ska göra, och kyrkbilen hittar alla som ska åka. Sedan släppt det. De klarar sig utan mig.

Det är en märklig dag att stiga av vid Knutpunkten, den dagen vi sagt att vi skulle undvika att vara i Helsingborg. Natovimplarna fladdrar längs hela Drottninggatan. Där borta syns en mängd polisbilar, förutom de som passerar på vägen, förutom motorcyklarna, och de extra ordningsvakterna. Och så helikoptern hovrande över staden.

Viktiga möten.

Så viktiga att en stor del av världens nyhetskanaler den dagen finns i Helsingborg för att rapportera om den stora världens sammankomst. Jag tar foton och skriver ett Facebookinlägg om den märkliga upplevelsen att gå upp längs den stenlagda smala gatan, vidare upp trappstegen mot St Nicolai-skolan, därpå sjukhuset. När den lilla världen blir den stora, det andra bara händer. Där borta. Det är den som är en Tv-sändning.

Jag är i det verkliga livet.

Redan på tåget kom en messenger från Carl-Johan som tidigt är på plats, att du har fått sätta dig upp. Du är som förvandlad, snart stiger du ur sängen!

Kanske, som brukligt, en viss överoptimism, men när jag skyndar in i rummet sitter du faktiskt på sängkanten, omgiven av läkare och sköterskor i en hel flock. Du skiner inte upp när jag kommer, inte så som jag, vars hjärta gör ett glädjeskutt i att du redan återhämtat dig nog att sitta. Men du ser allvarligt bekymrad ut.

"Åh, vad bra att du kom!" säger du. "Vi har ett PROBLEM ..." du måste hämta andan lite, och stå ut med att din röst låter främmande. "Ja" hinner jag tänka "du har ett nystartat ömtåligt hjärta, brutna revben ..."

"DOPET!" säger du.

Jag nästan skrattar i lättnad!

Både att jag vet att Micke och Lotta redan har fått en ersättande präst, så att det kommer att lösa sig. Och att din hjärna är så välfungerande att du kommer ihåg att du nu är i Sverige, och att du skulle haft dop i St Jakobs kyrka i Stockholm om några få dagar, tre små barnbarn till bästa vännerna, med dig som stabil familjepreäst.

Det svåra för dig är snarast att förstå att det redan är ordnat. Att du just nu inte behöver göra någonting. Att all information nått fram till den nya prästen, som i sin alerta villighet med kort varsel, säkert är mycket mer vaken och engagerad, än andra, som sällan svarat på dina mail.

"Så vi behöver inte åka upp ...?"

"Nej."

"Vilken tur."

Kalle-anka-rösten drar en lättad suck.

Röstförändringen förklarar de med respiratorslangen. Det är ofrånkomligt att den skadar i svalget och kring stämbanden då den förs ner och dras upp.

Den kommer så småningom att återfå Leonard-klangen.

Och då ha massor av berättelser att berätta, alla dessa minnen som finns glasklart (nåja, din version av dem, inte sällan kryddad med långa sidospår och kanske aningar av överdrifter) bevarade att återge för all personal som har tid och lust att lyssna.

Med bara två patienter i rummet, finns den ganska ofta, medan du ändå övervakas, syresätts och medicineras hjärtslag för hjärtslag via alla dina slangar.

Nu har du fått ännu en – EDA:n, den som går in i ryggen, EpiDural Anestesi, en intravenös smärtlindring som går mer träffsäkert in i ditt smärtområde. Det finns en liten handtagsformad pump till. Alla stunder när du är pigg nog, och önskar mer smärtlindring, kan du trycka på den. Två gånger i timmen tillåter den en extra dos, men alla tryck spelar roll – de visar också hur mycket smärta du har.

Den här dagens arbete blir fortsatt hostningar. De går lite bättre nu, när smärtlindringen är bättre. Bröstkorgen står ut med något kraftigare stötar. Det blir tydligt att hostning är en kroppslig övning, när en fysioterapeut alltmer kommer att ansvara för ditt hostande, när det inte längre handlar om slangar och medicinsk vård. Fysioterapeuten Jon har gjort en särskild kudde av två hoptejpade draglakan.

"Håll den mot bröstet, så gör det mindre ont" säger han.

"Andas djupt, ända ner ..." säger Ann-Sophie.

Men ändå måste den där besvärliga slangen också tryckas ner för att få fatt i sörjan som ännu finns kvar i botten och både skapar inflammation och förhindrar syreupptaget.

"Jättebra, ja, JÄTTEBRA, nu kom det mycket!"

Allting är relativt.

Hur du annars snyter dig, som när en elefant trumpetar. Eller nyser i något som har drag av en explosion.

Det är kanske därför Carl-Johan kommer med sitt fynd, han hittade det under lunchen när han och Benjamin slank in på Myrorna, och är väldigt förtjust. En svart björn, som en leksaksfigur. Liksom ... kraften den utstrålar!

"Jag tänkte du kunde behöva det nu."

Den placeras intill ikonerna, med Frälsarkransen kring halsen som ett halsband.

Sådär. Komplett. Han är helt nöjd.

Det är den här dagen vi kan börja prata lite mer.

Jag berättar igen, lite mer ordentligt när du kan fråga och jag kan svara på det du undrar.

Om den morgonen då vi åt frukost tillsammans.

Eller, egentligen, om hemresan. Det är där minnesluckan först behöver återfyllas. Att vi lämnade Malta och sedan inte hamnade i diket när vi körde motorvägen hem från flygplatsen, om hjärtstoppet hade kommit då ...

Dygnet därpå är och förblir tomt.

Min insats, grannen, räddningstjänsten, de två ambulanserna, ankomsten till IVA.

Dina minnen av den dagen kommer bara att kunna vara det du får berättat för dig.

Monitorn rör sig i olika färger. Ann-Sophie och andra i personalen berättar när vi frågar.

De GRÖNA linjerna visar din pulsfrekvens. Den ligger oftast lite över normal.

De RÖDA visar ditt blodtryck. Det är bra. Helt normalt.

De BLÅ visar syresättningen. Det är oftast den som piper, blinkar gult, ibland även rött. Signalerar tid att hosta, om det inte bara är ett av alla tillfällen då mätaren trillat av örat eller fingret eller var den ska finna fäste, vid minsta rörelse ur det trassel som omger dig.

Den VITA visar andningsfrekvensen. Det går lite ojämnt, men i det rummet med vana av uppvaknande patienter, är det ändå helt normalt.

Annat syns också som siffror intill

Den kvällen tycker jag att du börjar kännas varm, och hittar var tempen syns.

Den stiger. Börjar närma sig 38.

Jag frågar en sköterska, likaså om någon annan kurva som hoppar lite.

"Titta inte på den!" säger hon. "Titta på honom, ser du hur han andas och mår, det säger mycket mer."

"Ja" säger jag.

Men sedan far blicken mot monitorn igen, när tempen börjar öka ytterligare.

Jag börjar fråga så fort någon kommer nära, om febern och om du får antibiotika, och varför tempen stiger.

SSK Lirim, som är i tjänst den kvällen, är mycket mer lugn.

Det är en bred antibiotika, den täcker allt.

Mhm, men ... jag säger det inte högt ... det finns multiresistenta bakterier, det hör man ju om. Och så alla dessa stick som gjorts, alla föremål som trätts in i kroppen, om bara en enda olycklig bacill tagit sig förbi ... för om du står på antibiotika borde väl tempen sjunka?

Du flämtar.

Det är mest det. De sa ju att jag inte skulle titta på monitorn, utan på dig.

Och du flämtar hett. Har svårt att få ro. Du borde sova, men du bara flämtar.

Och inga läkare syns, bara SSK Lirim och USK ... kanske Emily, med sin syster med Downs syndrom så att jag lovat henne en bok. Jag borde förstås ha förstått att det är ett bra tecken, om det hade varit en allvarlig komplikation skulle läkare ha ilat till, inte stannat hos andra patienter, som just då behöver dem långt mer.

Jag är nog lite besvärlig med mina frågor.

LUNGNFLAMMATION är ett ord som för med sig respekt.

Det finns de som dör av det.

Du vet själv inte om att du har det, det drunknar som en petitess i allt annat du har.

Den kvällen blir det svårare att åka hem, just i den stunden när jag ska gå.

Jag älskar dig.

Du flämtar bara, ännu hetare.

Där ute skiner solen, tågresan går bra, och i Förslöv är allt som vanligt.

Jag startar tvätten, den andra delen av de kläder vi hade med oss hem från resan, och tänker att det är märkligt hur det gör mig lugnare. Något så vanligt. Dina kläder i mina händer, allt det som jag hänger upp kommer du snart att kunna ha på dig igen. De är duktiga på IVA.

Carl-Johan och Benjamin är där den kvällen och ringer mig. Jaså, tempen. Ja, men det är vanligt efter att man varit nersövd, och kroppen ska starta upp igen. Det är lugnt.
Ja, det är lugnt.

Fredag 22 maj

Det är inte bara det mindre Nato-möte som det först var tänkt. Alla talar om det, att till och med Marco Rubio ansluter, att USA inte ansett sig för goda för att fara till Europa och delta, nu när världens oro är som den är.

Han lär ha sagt att det är väldigt vackert i Sverige.

Men varför måste solen gå upp redan klockan 4?

Ja, varför vaknar jag så tidigt?

Åker tåget, stiger av, ännu fler polisbilar, två helikoptrar, solen skiner.

Javisst är det märkligt att ila vidare upp för backen in i den sjuksal som ändå är tillvarons centrum, medan utrikesministrarna undertecknar sina dokument.

Jag har lärt mig. Kollar först på ditt ansikte och ser att du skiner upp.

Sedan snabbt mot monitorn. Underbart, ansikte och monitor talar samma språk.

Febern har lättat. Och Ann-Sophie är tillbaka, Elena också.

Dagen är lite av en transportsträcka.

Du ska bli lite bättre, sedan kommer du att flyttas till hjärtavdelning ... Va? Redan?

Ja, allt fortsätter dag för dag att gå enligt plan. Nu är det fortsatt att få bort ytterligare slem, få i dig näring, utan att du riskerar att svälja fel. Det får absolut inte hamna i lungorna. Det är också en komplikation vid respiration, att sväljmuskulaturen kan skadas och förslappas, men ... du suger lydigt på dina näringsdrycker. Inte i ett svep, men vad du orkar.

Du tittar lite oroligt.

"Jag har tappat 1,5 kilo bara på två dagar."

En näringsdryck smakar vanilj.

En annan choklad.

Eller naturell.

Du tar helst den. Men så fort det ska igenom halsen blir det bubbligt och gurgligt.

Och så kommer hostimpulsen. Och så gör det ont, när bröstet skälver.

Men du sväljer. Det kommer dit det ska.

Någon klunk med papperssugrör (enligt alla EU-bestämmelser) som plattas till i munnen och börjar klistra ihop när det sedan får stå en stund medan du harklar, på en avdelning där medicinsk utrustning i plast innesluts i plasthöljen som snabbt fyller den soppåse som är för plaståtervinning, medan det som rört kroppsvätskor går till destruktion.

Städerskan, med röd klädsel och sjal kring huvudet, rör sig diskret kring sängen för att hålla rent i det rum som måste vara det.

"Salam" säger du.

Hon ler tyst.

"Jag har lärt mig att älska alla människor" säger du. "Hon gör så fint, det betyder så mycket."

Varje dag på sjukhuset, kommer att påminna oss om det. Hur de som vårdar har olika tro, du vill veta vilken, så att du kan älska alla. Du har aldrig känt det så mycket som nu.

Carl-Johan ansluter senare den dagen, han, som ännu mer än jag, kan arbeta på distans och med datorn intill och mobilen tillgänglig kan både utföra sina egna insatser med företagets hemsida och delta i möten och konferenser lika väl ... eller kanske inte riktigt ... någorlunda, från sjukhuset. Den här dagen arbetade han först. Hur märkligt vi fungerar.

Precis som du själv, när du satt på sängkanten och den stunden uppfattade DOPET som den viktigaste frågan att ta tag i. Hur vi har våra olika roller. Hur vi, när den värsta krisen är förbi, kan växla mellan dem och lägga den ena åt sidan en stund, medan vi ägnar oss åt den andra. Faktiskt, till och med det första dygnet, hur det gick att komma ihåg vilka meddelanden som behövde gå iväg, sålla vilka som var viktiga och vilka som jag kunde låta bli. De senare, allt det där om bara är viktigt när livet är som vanligt. Annars, vad spelar det för roll om det blir på det ena eller det andra sättet?

Där sitter vi på IVA, inte sällan med våra datorer i knäet, när stunderna då inget särskilt händer börjar bli fler. Särskilt som du återkommande har berättat för personalen att jag är författare.

"Hon ska skriva en bok" säger du.

Jag tänker att du menar att det är din dagbok, för att du ska veta vad du varit med om.

"Den är bara till dig" säger jag.

"Men det kan bli en bok om hur det är att bli allvarligt sjuk och tas om hand av sjukvården. Det är så många som klagar på svensk sjukvård. Det behövs en motbild. Hur bra den är ... titta bara här hur alla tar hand om mig."

Du ber mig notera namnen. Vad alla heter.

I alla fall med sina förnamn vara med i boken. Mest att jag mitt i när det händer glömmer namnen, och sitter med datorn de andra stunderna. Alla, vars namn intet syns, det är ingen skillnad, alla har varit lika uppskattade och fantastiska.

"De som jobbar här ska få läsa den" säger du.

Det hade funnits en preliminär plan att du skulle komma till en avdelning redan den här dagen. Men trycket på IVA är inte så högt, de vanliga rummen trängre, det är bättre för dig att få stanna ännu ett dygn, särskilt med epiduralen i ryggen. Vi är tacksamma för det.

Så omgiven som du är av personal här, alltid helt nära.

Så uppmärksamma och duktiga de är. Alltid.

Ännu har du inte ätit fast föda. Ann-Sophie vill gärna fullborda behandlingen med att se det nere på IVA, när du sväljer riktiga tuggor, inte bara flytande dryck. En frukost att se fram emot.

Mot kvällen till är du tröttare igen, lite högre feber, men inte som dagen före.

Fortfarande vet du inte att du har lunginflammation.

Jag älskar dig.

Den kvällen stryker jag alla dina skjortor från resan.

Lördag 23 maj

Den varma, soligt milda dagen, då staden åter ligger lugn efter att Nato-mötet är avklarat, helikoptern har landat, bara vimplar och annat sitter kvar.

Carl-Johan har anlänt först, efter att ha skjutsat Benjamin till ett tidigt flyg, och skriver till oss alla att du snart ska få din första frukost så att förväntan stigit upp med solen. Men du själv har en annan bild. "Det är ingen skillnad ... det gör fortfarande lika ont ..."

Kanske ändå inte, lägre feber, och senare några rejäla, smärtsamma hostningar.

Det är narkosläkaren Jamal, som först gett dig lite extra smärtlindring och senare är med, tillsammans med läkarstudent, när du på nytt ska sitta och sedan gå några få steg över till en fullt ledad brits som kan böjas mellan sitta och ligga. Dagens SSK är Ulrika, USK är Emily, som har en syster med Downs syndrom och fått en bok av oss. Först hosta under Jons ledning med Jon-kudden mot bröstet.

Det är det dagliga arbetet. Så många djupt gurglande hostningar som bröstet står ut med, för ännu en slemmig, rödbrun klump, blandningen av blod och lite annat som hamnat fel.

Bra! Jättebra!

En lite märklig upplevelse, att så vardagliga händelser blir en prestation.

Men vi förstår, just så ont gör det.

Frukosten blir, med Carl-Johans påverkan både en rostad ostsmörgås, och en pannkaka med sylt – den senare tar han hand om, utöver att smaka en tugga på ditt rostbröd, för plötsligt är du så trött. Du orkar bara ta två tuggor, nästan ... dricka lite Zoégas bryggkaffe med vitt socker, och allra helst klunkar av det kalla, helt vanliga vattnet.

Svälja. Åh, så tröttsamt. Hur kan det vara så tröttsamt?

Sedan hosta.

Bra! Jättebra!

Vi får veta att det finns plats på hjärtavdelningen klockan 14.

Äntligen tillbaka till sängen igen. Vi pratar om dopet som sker den här dagen. Vi vet inte vem en "annan präst" är, men det blir i alla fall av. Inte som vi alla önskat. Men ändå.

Du påminner mig om räkningar, om hur jag ska betala. Fantastiskt att du kommer ihåg det, rabblar siffror i huvudet, hjärnan MINNS!

Jamal ersätter din smärtlindring med en annan sammansättning som bara provats förut och verkar vara bättre nu. Slutligen vila, jag sätter mig att skriva, slutligen i nutid så att långt fler detaljer kan finna sin plats i texten, utan att bara ha minnet att luta sig mot.

"Hon ska skriva en bok" säger du igen, så att även dagens personal får veta det.

Men ... bok, hur kan nutiden ge sig till känna i en bok, när den hela tiden fylls på av vårdande insatser att det bitvis nästan blir en ren dokumentation, som en uppräknings av händelser, utan tid att reflektera, processa, finna någon sorts poesi i språket ...?

Det märks.

Livet på intensivavdelningar är just det.

INTENSIVT.

Inget vilohem under en svagare period. Det är en effektiv pågående vårdinsats för att återställa hälsan, utan fördröjning, så långt det går.

Så mycket bättre det är för alla.

Att den egna kroppen inte utsätts för en förlängd smärtprocess, att de egna kroppsfunktionerna ges den bästa chansen att återgå till någon sorts normalläge innan de försvagats mer än nödvändigt, att den som med ökande hälsa allt mer kommer att längta hem till sin vanliga tillvaro inte hålls kvar ... men ... nej, inte än! Så långt kan vi inte tänka ... din kropp är alltför perforerad av slangar ... för trött ... för

...

Att den person som snart drabbas av "det som inte händer mig" ska finna en ledig plats, där uppmärksamheten kan ge fullt fokus.

Att den personal som påbörjat läkeprocessen kan erfara lyckan att hinna se förbättringen.

Ann-Sophie, som har följt dig hela vägen, möter mig och Carl-Johan då vi står ute i korridoren utanför salen. Hon ser nöjd ut, och är äntligen på väg hem för en längre ledighet, efter tre intensiva veckor i tjänst. Nästan så att vi får känslan av att hennes ledighet fått skjutas upp något då du kom ... eller inte. Men hon har fått se allt det hon ville se, du kommer att bli bra.

"Får vi kramas?" undrar jag.

Det är ju liksom ... överläkaren.

"Absolut!" svarar hon.

Ja, som att bli familj. För en tid.

Där inne i salen har du somnat. Vaknar upp, med för mycket kallt blås i näsan, men också hallucinationer bakom ögonlocken. Du beskriver det som något som liknar hantverkare, kanske från en rörfirma, de har tre små vita paket, ett lilafärgat stort. Carl-Johan återvänder från anhörigrummet, där han suttit med jobbet en stund.

"Har du inte sett Jesus?" undrar han. Trots allt, den som ligger i sängen är präst.

"Ja, som en ikon ..." säger du, "en av dem vi har hemma".

Sömnen måste ha gjort nytta, för plötsligt är du mer pratsam än på länge.

Sköterskan får höra om hela din familj, sedan att du ska sluta som ordförande för Frimodig kyrka. Och varför du är emot SD, genom föräldrarnas minnen från världskriget, dina judiska klasskamrater, och mycket mer. Lite är visst upprepat, ibland hörs SSK Emily, "det var det du sa i morse".

Avfärden till avdelning var planerad klockan 14-15, det hinner bli strax efteråt när slutligen gruppen från hjärtintensiven kommer ner. Transporten blir smärtsam. Bara att bli tvungen att byta säng. Och personal. Inga kan bli så nära och uppmärksamma som de på IVA, med sin familjära närvaro. De som kommer in med sin rullande bädd är säkert duktiga, men ... än så länge är de främlingar för oss, och som heller inte känner dig. Att få med både dig och alla slangar inkopplade i en ny, mobil apparat blir ett stort företag där ansvarig SSK återkommande måste försöka skynda på genom allt trängre korridorer för att syrgasen ska räcka hela vägen, slutligen framme på

Hjärtintensiven, våning 4 rum 4.

Hostan retas, flera sådan, närmast kräkningar, plågar dig på vägen upp.

Aj, aj ...

Du får ett eget rum, nummer fyra på hjärtintensiven. Den personal som följt oss blir ännu en bild av den internationella närvaron på sjukhuset. En sköterska är ursprungligen grek (han får en liten historia från Akropolis), den ansvariga sköterskan från Bosnien.

Ikonen placeras enligt befallning överst på spegeln mitt emot sängen.

TV:n ska kollas, vilka kanaler? Det där börjar kännas lite som vanligt, likt när vi kom fram till vårt hotellrum på resan.

Men kvällsmaten är så mycket mer sparsmakad. Fortfarande måste den vara mest flytande, men när en redan slank herre gått ner ett kilo på bara några få dagar måste några klunkar näringsdryck då och då få fler alternativ. Det finns en meny att välja från, men bara ett alternativ som fungerar; mixad, slät kycklingsoppa, en lite gulaktig, lättäten och helt ok historia. Fast soppa är aldrig lättätet liggande i en säng där obekväma rörelser gör ont. Nästan så att det blir svårt att träffa munnen ... Nej, du vill inte få hjälp att äta, det vill du få klara själv.

Vi går.

Carl-Johan har nu en plats över i bilen, så han och jag åker hem tillsammans. Han som är ditt biologiska barn, jag som är styvmor. Men våra roller är för längesedan klara, utan ett uns av slitningar vem som har mest rätt att tillhöra dig, sådant som kan finnas i styvfamiljer.

Vi vet att i den här spretiga bonusfamiljen med alla sina udda personligheter behöver vi varandra.

Och vi älskar dig.

Får veta att du sedan piggnat till under kvällen. Tittat på TV. Varit trevlig mot personalen.

Det bådär gott.

Söndag 24 maj

Jag kommer med Carl-Johan strax före klockan 10. Vi missade morgonen, men nu kan du ju själv berätta, med en röst som alltmer har sin vanliga klang.

Ja, det var en rond med läkare och samtal om vad som troligen har hänt, nu så att du själv kan lyssna och komma ihåg ... i alla fall det mesta av vad som sägs. Att det finns en propp, eller rester av den, kvar i lungorna. Att det i så fall sannolikt börjat med en propp i foten, som under flygresan vandrat upp till lungorna. Men hade den orsakat hjärtstoppet? De har också funnit svaghet i hjärtmuskeln, hjärtsvikt, så att detta var grundproblemet som sannolikt fanns redan tidigare utan att du hade märkt det, särskilt som det uppmärksammas flimmer även under/strax efter själva stoppet. Och fortfarande är ju hjärtat svagt, om än lite mindre svagt för varje dag som går. Vad är den stora nyheten? Toalettbesöket! Det första på fem dagar. Lite microlax satte fart, nästan för snabbt, kalsongerna i fara (så gör inte fina herrar med sin uppväxt på Östermalm), men rena finns i lager – även i sådan herrstorlek. Återigen ett gott tecken.

Klockan 10 ser vi gudstjänsten på SVT från Bollnäs kyrka, där det särskilda altarskåpet uppmärksammas, förutom den Helige Ande i körsånger och psalmer – där även den (i sina egna ögon) själv gode präst-patienten klämmer i från sin säng, med en lite mer ödmjuk, men hjärtlig stämma. Det är bara i predikan som Anden helt utelämnas, även om det var intressant att höra om de apostlar som figurerar i altarskåpet.

Hur går det att missa att benämna påfyllnaden av kraft?

Den Gudomliga gåvan.

Ingen sång av (den själv gode) psalmisten ingick (det är trots allt fortfarande undantag) ... men störst var att höra din röst sjunga. Bli välsignade.

Den snälle Leonard.

Vi talar om vad händelsen betytt.

Du tar upp igen hur du fått en ny syn på människan, genom den personal som kommer in till dig. Du kan bara förklara det lite mer, nu när det är ännu fler personal som på något sätt rör sig i ditt rum. Varför du frågar om deras religion, kristen eller muslim, de finns ungefär hälften-hälften ... Och så har du nått fram till att älska dem alla. "Jag kan ju älska judar, varför det? Ja, för att jag haft så många judiska vänner. Varför kan jag då inte älska muslimer på samma sätt? Jag tror inte på deras religion, men jag kan älska dem."

Framtiden pratar vi om. Kommer vi att kunna resa? Ja ... men med flyg?

Kanske inte det här året, eller nästa, men det finns trevliga platser vi kan åka till.

Kanske Riga. Jag minns den turen jag inbjöds till, då vi skulle diskutera den nya handboken. Att det bara var några få timmar på färjan. Hur vackert det var i Riga. Du påminde om kyrkorna. Ja, allra helst kyrkorna, väggarna översållade med ikoner, taken likaså, himmelen nära, rakt genom blicken.

Dit kan vi faktiskt åka, oavsett.

Om det är fred i området.

Vilken värld vi lever i.

Men nu när du börjar repa dig ska du bara "*kanske* sluta röka", men dra ner på mängden, om du inte gör det. Jag gillar helt klart versionen utan "*kanske*" bättre. Vilket idealiskt tillfälle att passa på, när blodet har vant sig av, när den första (förhoppningsvis) kommer att smaka skit. Visst, sannolikt ännu mer vara ett efterlängtat återsug. Men, tänk, dessa allt renare, skönare lungor ...?

"Kanske" ... vad ska jag göra med det ordet? Blicken av de stelade ögonen stirrar i minnet.

Vilka risker är det värt, för att dra in blandningen av en stunds njutning med sin långvariga giftighet igen ...?

Lunch ... ännu måste den vara i flytande form. Vad finns? Tja ... med grönsakssoppa och sparrissoppa som alternativ låter en repris av kycklingsoppa ganska gott. Dryck, om den inte får vara vatten för kaloriernas skull? Proviva – absolut! Dessert, glass eller citronpanacotta? Lite förvånande valde du det sista, utan att egentligen veta vad som skulle komma in som en söt liten pudding, med närmast oslitligt plasthölje. Ännu ett "första" i att den faktiskt slank ner, utom panacottans sista sked. Sköterskan noterar att några kalorier måste dras ifrån.

Carl-Johan återvänder efter en lång lunchpromenad med handen fylld av broschyrer. Det han läser om hjärtstopp påminner oss igen om hur svårt det egentligen är att överleva. Därför att det inte är en infarkt över en del av hjärtat, som begränsar flödet. Utan tvärstopp. Att jag snart skulle ha gått från bordet, lite senare hade grannen kört till jobbet. Dessa minuter och omständigheter som föll så rätt. Det går egentligen inte att förstå.

Den kvällen framförs "Förklädd Gud" i Förslövs kyrka, och jag har lovat att gå dit med vår Johannes, han som har Downs syndrom. Ja, vi börjar ändå vara trötta. Du har din egen TV, kan välja dina program. Typiskt att de bästa oftast är på andra sidan om kanal 7.

Jag älskar dig.

Måndag 25 maj

Återigen en solig dag, den sista före några ostadiga, så att Carl-Johan och Tobias har en dag hemma i vår trädgård där gräsmattan äntligen får sin klippning och trimning. En son som precis lärt sig den sortens sysslor, en som redan är professionell och väldigt noggrann, men inte tar chefskapet. Det kanske skulle ha varit tvärtom, eller är det bara just som det ska.

Vi har våra roller.

Vardagen återvänder till sjukhuset, med en första-vardagen-på-avdelningens långa räckta av besök och åtgärder. Sjukjournals- och dokumentationsdagen.

Men först hinner vi en kort stund när du första gången själv håller din mobil och kan dela Facebookinlägget som jag använt tågresan till att lägga upp, då min annars flitige man(ager) behöver vila från ansvaret. Men privat blir det nu offentligt. Leonard Hagberg finns på nätet igen! Han lever i den med digital hastighet rusande, pulserande världen. De, bland dina tusentals vänner, som vet vad som hänt, måste haka till över ditt livstecken.

Tillbaka på banan.

Du är.

Första besöket är personalen från IVA, som följer upp för att se hur det går. Två sköterskor, Malin och Jannicke, konstaterar en glädjande utveckling, där nu mest bara smärtan framstår som det stora problemet, att hostningar är så plågsamma, och att gårvällen hade inneburit flera sådana och delvis överlevts genom Terminator 2 och Arnold Schwarzenegger.

"Den hade jag aldrig fått se hemma" säger du.

Nej ... inte i vårt vanliga liv, om jag fick önska.

Nu skulle jag säga att du självklart fick välja. Om det inte fanns något bättre, förstås ...

Vi får tiden för ett trevligt samtal med sköterskorna, både mycket pladder och insikter, nu hos en FÖRE DETTA rökare. Strax därpå kommer även Synnevie, smärtsköterska från IVA, eftersom EDA:n ännu finns kvar i ryggen. Hjälper den? Njae ... alltså, det gör ju ont!?

Samtalet om smärtan blir väldigt informativt, om skalan från 1–10, där du snabbt slår till med 10, vad den faktiskt innebär. Du landar slutligen på 7, att den är hemsk under aktivitet, men inte under vila.

Sitter den rätt?

Genom att prova hur kall en våtservett känns på olika ställen av bålen, kan effekten av smärtlindringen diagnosticeras. Men ... nej, det är lika kallt överallt. EDA:n kommer att tas bort, och Synnevie ska se till hur den bäst avvecklas med tiden. Den lilla extra dosen två gånger varje timme verkar heller inte ge effekt. Kanske är det dags för tabletter istället?

Och tänk att slippa en slang, med tillhörande dosa hängande kring halsen eller på en rullande ställning. Ja, tänk. Så mycket lättare att stiga upp ur sängen. Gå till toaletten och tillbaka igen.

Längre går du inte.

Du vet inte ens att det finns en matsal. Den är för patienter utan hängande, rullande tillbehör.

Nästa besök handlar om att beställa dagens måltid. Klart mer spännande, då en grov skinksmörgås till frukost banat väg för att hela menyn kan erbjudas. "Om jag får besvara om örtstekt kycklingbröst ..." Tyvärr med potatis. Och dagens frukt.

Strax efteråt kommer SSK Millie, så att en befrielse kan ske direkt. Allt det "tingel tangel" som fortfarande hänger från halsen, med plats för över 30 ingångar av intravenös medicin och näring, trots att bara ett par varit aktiva sedan du lämnat IVA. De kan lätt bli tabletter.

Skillnaden blir uppenbar, när det enda som återstår sedan är en plåsterlapp, säkert skyddad med plast runtomkring.

"Nu börjar du ju bli helt fri från lunginflammationen" säger hon.

"Va? Har jag haft lunginflammation!?"

Knappt har hon gått, så fylls rummet av ronden från hjärtintensiven. Det är tre läkare, kardiologen Peter – specialist på hjärtsjukdomar, och ST-läkarna Elina (inte att förväxla med Elena på IVA) och Ahmad.

"Aha, ni är studenter" säger du glatt. Men det var ju helt fel, Ahmad håller till och med på att disputerar, och är snart färdig. "Åh, jag ber om ursäkt ..."

Men ingen tar illa upp. Det är väl inte självklart för patienten att veta att det är det vanliga, att de är en grupp av läkare som kan rådgöra med varandra, med en som ansvarig. Det är Peter, som går igenom vad som kan ha varit orsaken.

Jag lyssnar intensivt, sitter med datorn i knäet, försöker hinna med. Det här kommer vi annars aldrig att minnas, mer än spårvis. Fingrarna knattrar.

Ja, det finns spår av blodpropp i lungan, men att det kan finnas tidigare hjärtpåverkan som har gått under radarn. Därför sätter de in hjärtsviktsläkemedel som en väg tillbaka till normalitet. Du ska också fundera på inopererad defibrillator, ICD. Den ser ut som en pacemaker med en liknande funktion, och sätts in med en enkel operation som görs med lokalbedövning. Batteriet håller i 10–12 år. Om du någon gång i framtiden skulle få en hjärtrubbning går den in direkt med elstöt inifrån. Det sker inte i vaket tillstånd, eftersom man då är avsvimnad ... utom i enstaka undantagsfall, och det kan ju klart då kännas obehagligt ... Under veckan kommer du även att få en magnetröntgen, för att utreda om det kan finnas tidigare hjärtsjukdom. Det klargör också behovet av eventuell defibrillator. I nuläget syns vissa rubbningar i hjärtfrekvensen, medan lungan ser ut att läka väl. Detta bör kunna besvaras senast på fredag.

Puh. Allt.

"Leonard har vänner som vill komma, Micke och Lotta. De är läkare. Om de kommer på fredag, så vet vi då?"

"Ja, då ska det finnas besked."

Sedan kommer den delen som din hjärna kommer att klamra sig fast vid som det absolut viktigaste. Ett halmstrå som ... liksom antar karaktären av den enda *viktiga* faktorn.

"Beror det här på rökningen?" undrar du.

Peter får ett motstridigt uttryck i ansiktet.

"Jag önskar att jag kunde säga det ..."

Vad han önskar är väl ointressant? Om rökning har en mängd andra effekter som är negativa för hjärta, lungor och blodcirkulation, ja, hjärna med, för den delen, vad spelar det för roll? Vad gäller för just din hjärtsvikt?

"... men det går inte att säga att hjärtsvikten orsakats av rökningen. Du har inte förträngningar i kranskärnen, och då kan det vara andra orsaker. Finns det hjärtproblem i släkten?"

Alltså, kanske inte jättemycket. Men visst hade din pappa dåligt hjärta, storrökare som han var? Men tydligen medicinerar också någon mer i familjen, med sina andra ärvda medicinbehov, som du inte vet så mycket om.

Mmm ... detta tål att suga på och memorera.

Det beror inte (ja, säkert inte alls) på rökningen, du, som ett av dessa särfall, som nästan inte påverkas. Så som hälsoundersökningarna för 25–20 år redan bevisade, en gång för alla.

Jag duckar och önskar att han hade kunnat säga det han inte kunde.

Nu blir det mycket svårare. Att fortsätta vara en före detta rökare.

Även om ... det är klart att det *är* väldigt bra att kranskärnen inte har synbara förträngningar. Fantastiskt, ändå.

Innan de går är smärtsköterskan Synnevie tillbaka så att de kan diskutera smärtlindringen. Att först hinna byta till opioid-form via munnen, nu, då det går att äta, och utvärdera effekten.

EDA:n behöver tas bort före operationen.

När de gått är strax SSK Gunilla där, henne kommer vi också att träffa ofta.

Kaliumvärdet i ditt blod är på gränsen till lågt, vilket påverkar aktionspotentialen i hjärtat, alltså förmågan att slå rätt.

Så mycket vi lär oss. Jag skriver. Direkt.

Hur många minuter hinner gå innan två fysioterapeuter dyker upp? Annika och Jessika, med två undersköterskor till hjälp. Rummet är återigen fullt.

Med stöd kan du resa dig. Det är inte så smärtsamt, men jobbigt för andningen att göra ansträngningen ... förutom att hålla reda på de sladdar som fortfarande hänger kring kroppen. Du får en stunds paus i fåtöljen som har satts in i rummet.

"Synd bara att det inte är engelskt oxblod" säger du.

"Nej, tyvärr har vi inte det" säger Annika som förstår att du skämtar. "Det här var den bästa vi kunde hitta. Men det är nästan lite likt ... Sitter du bra?"

Ja. Lite ont i ryggen kanske.

Så kommer berättelsen om hur du skulle åka ut till Rastavik (ja, hela historien), och hur du där sedan hängt ut dina nyköpta prästskjortor så att den ena fallit ner till en lägre balkong. Det gjorde tyvärr även du, när du skulle sträcka dig efter den.

Ja, alltså ... som en förklaring till varför du sitter lite nerhasad, inte spikrak i ryggen, vilket du egentligen lärt dig.

Lunchen serveras i fåtöljen.

Tänk, att du fortfarande blir så trött bara av att äta lite? Och att helt vanlig kyckling kan smaka så starkt?

På detta får personalen höra om hur du reste till England för att lära dig språket, eller kanske det mest minnesvärda, att äta indisk mat.

Bara ett möte återstår, aviserat redan från början, men vi hade sedan inte hunnit med att ses.

Att träffa Therese, gällande din vårdplanering för hemgång. Det blir en smärre chock. Hon börjar tala om hemfärd som om den ligger redan nästa vecka. Va? Men ...? Två steg till fåtöljen var ju redan ett maraton. Våra trappor? Den trånga duschen? Redan om en vecka? Snälla, en till ... eller må krafterna återvända andetag för andetag, timmer för timme, dag för dag ... plötsligt orkar benen gå! En hel trappa! Ett steg i taget!

Må oron lägga sig.

Vi har klarat oss så här långt.

Ja, nu får vi vila från allt.

Jag älskar dig.

Tisdag 26 maj

Jag anländer till ett tomt rum vid 11-tiden.

Du är redan på magnetröntgen, ännu en undersökning som blir möjlig fortare än vi först trodde. Lite medtagen ser du ut, när du förs in i en rullstol.

Läkaren, den vackre och snart disputerande, Ahmad dröjer kvar i rummet för att se att du är klar över vad de gjort.

"Jag trodde de ville se mina lungor. Men det var hjärtat."

Det handlade om två timmar att ligga helt stilla när varje vrå av hjärtrummet fångas upp i vad som slutligen blir en tredimensionell bild. Egentligen otroligt att det går.

Men att ligga så länge på rygg var ingen höjdare, med tilltagande värk. Slutligen tryckte du på det larm du fått, kunde rullas ut ur den slamrande tunneln, och få en plastad kudde. Den hjälpte faktiskt, smärtan i ryggen lättade.

Både läkarna, du själv och vi andra önskar förstås veta. Var det en propp? Eller var det hjärtsvikt? Eller både ock ... fast det ena värre och den grundläggande orsaken? Vilka fortsatta åtgärder behövs?

Ahmad kan än så länge bara säga att bilderna ska granskas och att resultatet meddelas senast på fredag.

Ja, när Micke och Lotta kommer.

Ahmad börjar få höra historien om hur du och Micke blev vänner redan under skoltiden, och hur han sedan dess alltid blivit tillfrågad, så fort du råkar ut för något medicinskt ärende. Det kan bli en lång historia, med många utvecklingar.

"Har du tid att lyssna?" undrar jag, då det finns många rum med patienter i korridoren.

Ahmad svarar bara vänligt, visst, det går bra.

Att lyssna och se hur du mår, den tiden ger han sig.

Vi får sedan en stund själva, att bara prata, bättre än på hela tiden.

Du undrar hur det varit för mig, att packa upp allting själv? Skjortorna, jag skulle inte behövt stryka dem ... Och cigarettlimpan vi köpt på planet, packade jag upp den?

Ja, jag tog ner den till källaren.

Jag kunde ha sagt mer. Hur olustigt jag tycker det är att se dem, hela limpan, tillsammans med den nästan orörda som redan fanns. Den MÄNGDEN förpackad giftig rök ... Ja, vad ska jag säga?

Vi tar det en annan gång.

Dagens lunch blir försenad, då Alexander ringer upp just då. Han får höra allt om MR-undersökningen, men att han varit där förra onsdagen har helt fallit ur ditt minne. Du berättar om boken du gjorde, då när du var redaktör på Verbum, författaren Göran Grip som samlade "nära döden-upplevelser". Det som du egentligen aldrig fick själv, bara de där underliga hallucinationerna som förvred verkligheten. När du kommer hem ska du läsa den boken igen. Eller kanske inte, utan hellre få tänka på allt annat.

Det som är livet.

Dagens rätt är sejfilé med potatismos, och desserten något nyttigt som innehåller dadlar, kokos och kakao. Bara att duktigt stoppa i sig. Till sist medicinen mot svamp

på tungan, den som kom som ännu en trevlig liten biverkan, vanlig efter behandling i respirator.

Allt äts upp, utom lite av potatismoset. Noterat avdrag i din kaloriräknande journal.

Fysioterapeuterna Annika och Jessika gör sitt besök på eftermiddagen.

Gör det ont idag? Ja ... det är ju det. Det som hjälpte en stund igår, gör det inte nu.

Kanske MR-maratonet har påverkat en del, och en obekväm ställning som inte gick att rätta till i sängen, och sladdar överallt. Det finns en del att bli trött på ...

"Vill du ha in en rullator?"

"Vad ...? Nu känner jag mig som svärmor. Vi kan gå tillsammans ..."

Svärmor Ebba, hon som är 92 år, och med ålderskrämporna inne, slutligen är där när rollatorn betyder allt för att hennes tidigare så spänstiga kropp ska kunna gå utan att smärtan blir för stor. Med oss som är generationen under, stödjande intill.

För den som är 73 ... kanske bara här och möjligtvis en kort tid hemma?

Jag lovar att inte fotografera.

Jessica förklarar att rullator inte enbart är ett fysiskt stöd. Annars har hjärnan bara fötterna som referenspunkt för balans, men om händerna håller en rullator blir balansen bättre.

Och så är det ju faktiskt bara början av rehabiliteringen.

Än så länge har du legat utan särk under täcket, men nu kommer den på.

Att resa sig gör faktiskt inte ont, du står rak som en militär med händerna på handtagen. Hur är yrseln? Karusell? Nej, inte karusell, snarare en liten ... virvelvind?

Jessica berättar också om andningsmuskler. Förutom diafragman finns bröstmuskulatur som lyfter lungorna. Genom att ha armstöd eller handstöd blir även andningen hjälpt.

Du går ett helt varv kring sängen, halva med rollatorn, halva med bara handräckning, för att landa i nästan-oxblods-fåtöljen. En fantastisk utveckling mot bara dagen före.

Tio andetag i PEP:en, får även tyst på munnen. En liten plastpipa som automatiskt ger djupare andetag, stimulerar att öppna upp lungorna mer, vidga volymen, och hjälper till att hosta bättre. Att upprepas tre gånger, gärna varje timme.

Det är förstås ett bra råd. Men riktigt så mycket blir det väl inte. Inte på egen hand.

Så kommer även läkaren Peter tillbaka, denna gång utan sällskap av de andra.

De har redan hunnit granska MR-bilderna ...

Oj, redan, det var ju i förmiddags!?

Ja, och allt ser bra ut inför att operera in en defibrillator? Har du tänkt mer på det?

Du verkar van att allt bara händer, slag i slag. Fast det där med operation ... att skära i din redan smärtpåverkade kropp ...

"Men hur går det till, hur gör ni ...?"

"Vi börjar med lokalbedövning, för att göra ett snitt här, vid ditt nyckelben ..."

"Men jag vill gärna ha bedövning, jag är rädd för att det ska göra ont. Alltid när jag går till tandläkaren så ..."

Så kommer berättelsen, om din favorittandläkare i Förslöv, hur de känner dig väl med dina återkommande besök varje kvartal ... efter att din sista tandläkare i Stockholm mer eller mindre förstört dina tänder (det är också en lång historia) och de ser till att du alltid har bedövats vid större ingrepp.

"Men det är också lokalbedövning, eller hur?" säger Peter. "Du är vaken."

Jo, det är sant.

"Vi vill inte söva dig när du har svagt hjärta, det stänger ner hjärtat och det skulle vara mycket farligare ..."

Ah, tveklöst!

Operationen kommer sedan att innebära att två små elektroder förs in via blodkärl i nyckelbenet, och via röntgen se att de kommer rätt. Allt detta sker, utan att de går in i själva hjärtat. Sladdarna monteras ihop och sedan skapas en liten ficka där en dosa kan fästas. Denna lilla operation kan ske sannolikt på fredag eller måndag. Efter den går det i princip att åka hem dagen efter. Men (han pekar på den gröna kurvan uppe på skärmen) ...

"Det finns också en viss arytm med oregelbundenhet i slagen."

Medicinen måste vara rätt, utprovas och balanseras, det tar också sina dagar.

"Vi kanske ska ringa Micke nu, så finns chansen för honom att prata med läkaren?" säger jag.

Jag tänkte på hur bra det varit sist, i väntrummet på intensiv, att när jag pratade med Micke fanns ambulanssköterskan där, professionen på plats.

Den här gången blev det mest stressigt.

Telefonnumret kopplar inte ... inte på din heller ...! Det visar sig vara en uppdatering på Tele2:s nät just då. Jag sneglar lite jagat på Peter (har han tid?) och väljer messengersamtal istället. Det fungerar.

Men frågan rör sig inom expertis. Hjärna är en sak. Hjärta en annan.

"Jaha ..." säger han "det låter väl bra. Det är ju inte mitt specialområde, så gör du som de säger. Det kan de bättre."

Nej, det handlar väl bara om att Micke är Micke, den vännen som alltid tillfrågas.

Och Peter som kan just det bättre, tar bollen direkt.

"Vill du göra operationen?"

"Ja."

Utan att darra.

"Då tror vi att det blir på fredag eller måndag."

Jaha, fredag, alltså. Det har hittills alltid (utom flytten från IVA) blivit det första alternativet.

Så går Peter och följs strax upp av Synnevie.

Detsamma gäller ju smärtlindringen. När EDA:n ska tas bort måste den kunna ersättas av smärtlindrande tabletter. Även det måste ske stegvis, och i rätt form och dos. Hur har det gått med extradoserna som du själv kan trycka fram? Det är faktiskt bara två tryck - det är "nada"!

För första gången börjar det nästa veckas hemfärd framstå ... till och med som önskvärd. Helst ändå några dagar in i nästa vecka.

Så att vi hinner få ihop det.

Att det går att hitta en hanterbar vardag för oss båda.

Utan hemtjänst. Du vill inte behöva den vården, och vill heller inte vara för beroende av mig. Du vill verkligen kunna klara det som rör din egen person, toalettbesöken, duschen, trappgången ...

Jag är beredd, lite, i början. Om det behövs.

Att få ihop det.

Men det är bra att det finns en tjurighet att vilja själv. Motivationen reser sig, samlar mod.

Så fort några timmar går. Carl-Johan hade sovit länge, men har anslutit. Du sitter fortfarande kvar i fåtöljen och har lagt upp fötterna att vila på sängen. Just när jag behöver gå till tåget ringer Benjamin. Jag stryker dina fötter som ett avsked, och märker till min förvåning att en är varm och en är kall. Du hade själv upplevt att en fot kändes svullen, det var därför du la upp dem. Är det ännu en av den sortens småtrevliga biverkningar som hör till? I bakhuvudet spökar tanken på hur den propp som slutligen funnits i din lunga först börjat i foten.

Jag ber kvällens SSK titta på det.

Carl-Johan kan senare berätta att de är just så noga, som om det kunde ha varit oroande. Men hur det bara var en reaktion från en fot som ännu inte återfått vanan av dagliga promenader.

Älskar dig.

Onsdag 27 maj

Dålig natt för oss båda, var för sig.

För mig har de små signalerna om röksugets återkomst samlat sig i en uppstigande klump, medan tanken på dina utslocknade ögon stirrar ur minnet. Hur ska jag stå ut om du är beredd att ta den risken? Hur ska jag säga något som inte gör det värre, bara blir skavsår i relationen? Ensam hemma i natten viker svaren bort ... Jag går i alla fall ner i källaren i sommarnattens dunkel, och lägger undan cigarettlagret i en byrålåda där jag slipper se dem.

Något konkret. Sedan somnade jag.

Den morgonen har du haft en hel hord av läkare på rummet för att förbereda dig för operationen du nu tackat ja, till, två kvinnor och två män. Berättar vad som ska hända, hur och varför, och lämnar ett flertal broschyrer vi sedan kan läsa. Din ICD – Implanterbar Cardioverter Defibrillator – ska kopplas till en app på mobilen, så att den nu alltid ska vara med dig, bara inte strax intill hjärtat.

Operation är ändå alltid operation.

Ett hjärta ett hjärta.

Elektriska impulser som styr livet är alltid sårbara. Du får inte börja en karriär som svetsare.

Jag har varit på jobbet en förmiddag, till sist lyckats reda ut avbokningen av vår Amarnäsresa med SAS, eller ... ja, i alla fall delvis, då det egentligen aldrig går att få det som ett samtal med någon som sköter avbokningen, utan allra mest möta en AI-genererad "god dag-yxskaft-kundtjänst" ... slutligen en engelsktalande röst, som i alla fall kan förmedla den rätt.

Märkligt hur den sortens ganska ytliga händelser stjälar energi, ökar stressen, där för att svar fortfarande hänger i luften ... kanske, troligen. Fler åtgärder väntar.

Plockas sedan upp av Carl-Johan hans sista Skånedag den här omgången.

Det ska gå framåt. Fort, om det kan. Vi ska bara hinna ... ta in det.

Att se dig dag för dag vara så mycket piggare att hemfärden börjar vilja tränga på. Allt närmare, en dag i taget.

Du konstaterar nöjt att de dragit av katetern, likaså är näsan utan syrgasslang och rakapparaten kan glida fritt om bara huden inte hade varit så oduschat fet och kladdig, ännu med sina slangar och inplåstringar att skydda.

Jag får lära mig hur man lossar överdelen på rakapparaten (visst, ja, det skulle vara över papperskorgen, inte över sängen eftersom all skäggstubb faller ut ...), låter den ligga i tvål, och spolar sedan kraftigt med hett vatten. Inte som när den med erfarenheten av hela sitt vuxna livs alla rakningar gör det, men en liten inblick i din tillvaro.

En gång till kommer jag att göra det.

Sedan kan du själv.

Våra olika teorier om hur hemfärden ska gå behöver samsas.

Vad jag är beredd på, vilken hjälp du är beredd att ta emot, och hur det inte ska bli för mycket, när allt mer börjar fungera.

Med katetern borta går du också mer, varje toalettbesök ger sina steg i korridoren. Ännu krävs en rullator, att hänga dosan till EDA:n över axeln, den andra medicinen på en droppställning förd av en sköterska. Att gå fungerar även det bara bättre och bättre, men kisseriet var de inte helt nöjda med. Blåsan tömde inte allt.

Kanske inte förvånande, det är första dagen.

Allra helst, du har fortfarande din EDA som bedövar från ryggen, inte bara smärta utan även kroppsimpulser påverkas.

Tänk, alla dessa "självklara" funktioner. Denna finurliga skapelse som vi är, med alla detaljer som har sin särskilda och väldigt betydelsefulla roll, likt personalen på sjukhuset i alla sina uppgifter, utan att förglömma de rödklädda som närmast ljudlöst gör rent utan slamrande maskiner. En av dem som återkommer ofta dessa dagar, har blivit som en vän till dig, alltid hälsad med ett "Salam" så att han skiner upp och säger några vänliga ord.

Och vi lever. Andas, rör oss, går, fyller på, utsöndrar, ser, upplever, känner, tänker och minns.

Minnas är lite svårt än.

Jag tänker att det där berättade jag ju igår.

Och Carl-Johan envisas med att fråga, som läxförhör, för att testa dig. "Kommer du ihåg ...?"

Synnevie från IVA är också på sitt än så länge dagliga besök, så länge EDA:n är kvar. Inga extradoseringsar från pumpen pekar på en duktig patient som snart kan släppa även den slangen och bara få medicin via tabletter. Precis som avsett.

Smärtan är ju inte slut, med olika buden för hur länge den kommer att finnas kvar. Bara att det är länge, kanske ... tre månader?

Nästa toalettbesök följs upp av ultraljud så att jag kan vara med och se det.

I detta fall är den medföljande yngre personalen verkligen en elev. Hon får göra jobbet, som om det är för första gången, under den ordinarie sköterskans goda handledning, utan att du egentligen tillfrågas. Som om hela ditt uttryck säger att du tycker att det är trevligt att de kommer, båda två. "Ta lite mer av gelen, och så lägger du den där ... (ingen blygsel från den knappt skylda patienten) ... den cirkeln ska komma i mitten – där är urinblåsan."

Värdet blir 350 ml, det är väl inte bra, men samma som förut, så det ökar inte heller.

"Säg till nästa gång du går på toaletten, så gör vi om det!"

Som med maten.

De dagliga kalorierna mäts fortsatt.

Jag lämnar kvar mobilen hos dig, nu, när du kan hantera den själv helt och hållet. Du ringer mig oväntat tidigt på kvällen, när tröttheten hade kommit plötsligt. Och så är EDA:n störande för urineringen, så katetern hade kommit tillbaka.

Ack.

Signora Volpe underhöll bådars vår kväll, var för sig.

Jag älskar dig.

Torsdag 28 maj

Jag finner dig nästa morgon med tröttheten kvar, särskilt som natten haft sin mardröm. Egentligen hade den börjat bra, som en resa till Jerusalem. Men så vaknade en smärta i ryggen och tog sig in i drömmen, så att den blev en ångestfärd.

Du vaknade med ett tryck på smärtpumpen. De vet allt.

Min natt var också dålig.

Påminnelser om hemfärden triggar oron vad vi ska hantera då.

Rökfrågan stressar mig mest, jag har min kamp, du har din ... men vill du ta den? Jag stiger upp en stund i mörkret och klottrar på en lapp. Det hjälper.

Jag hinner inte mycket mer än stiga in i ditt rum, så är det tid för kognitivt test. Jag får gå ut till matsalen, så att din koncentration är 100 %. Terapeuten kommer sedan och hämtar mig, och har kunnat konstatera att det fanns vissa tveksamheter.

Så ... hur gick det? 23 av 30 är väl bra?

Det tycker du själv, allt gick hur bra som helst ända till de sista frågorna. De som gällde matematik. När fyra skulle dras ifrån blev det bara tre, hela vägen ... måste det vara så noga? Du var i alla fall konsekvent.

”Berätta inte det här för Alexander ...”

Självklart inte, tills du säkert gör det själv. Din matematiska (o)förmåga är både välkänd och uttalad med stor självironi. Egentligen mest att jämförelsen alltid blir orättvis, omgiven av familjens mattegenier.

Det tål du.

Äntligen dags att duscha, nu med råge då det ska ske fyra gånger dagen före operationen. Men när sköterskorna kommer in dyker problemet upp att EDA:n sitter kvar och, i så fall, måste justeras.

Adam från IVA rycker in, specialistläkaren, som fanns med redan din första dag, då livet återvände. Även fysioterapeuten Annika inkommer.

Smärtdosen är låg – går det att ta bort den redan idag för att kunna utföra duscharna utan att den är på plats? Synnevie ansluter, så snart är sex personer involverade i dagens duschning.

När medicineringen tas upp, pratar de också om hur hjärtmedicinen är insatt för att stärka hjärtat, en dos som sedan ska provas efter en månad. När du är hemma.

Återigen en påminnelse om hemfärd.

Och att det är snart.

Adam erbjuder (liksom många före honom) kurator för samtal, och JAG svarar och pladdrar på som om det bara handlar om mig. ”Nej, det betyder så mycket att JAG får lov att vara här om dagarna och följa allt som händer, det blir en naturlig bearbetning, särskilt som JAG skriver ...” Men ... handlar det ändå inte allra mest om DIG? Kanske inte här, på sjukhuset, omgiven av vårdpersonal och helt kollad hela tiden. Men sedan, hemma, tidvis ensam – hur är det då? Kanske inte bara det som du gärna pratar med någon av dina prästvänner om, utan någon som kan vården, vet vad du går igenom när det gått ett par veckor, och det känns som att ... hur länge ska jag gå så här? Och drömmarna som stör natten?

Det vet ju inte jag.

Heller inte du – nu. Det brukar inte behövas, bara att det här är så ... exceptionellt. Fysioterapeuten frågar igen om hur vårt hus ser ut, sådant som spelar roll inför hemfärden.

Trapporna, sängen, det är mest det. Du ska kunna gå. Du ska kunna ligga bekvämt. Går det i en vanlig säng? En sak är i alla fall uppenbar, en sjukhussäng går inte att ta in i vårt fina gamla hus från 1932, utan att en vägg måste rivas för att vidga entrén. Och så trappan med sin sväng, vardagsrummet skulle bli sovrum.

Nej, du ska bo i det hus som redan finns.

Annika återkommer i Jessikas sällskap, då det är dags för en promenad. Tyvärr inte till toaletten, då katetern är tillbaka. Men för balansen. Den går utmärkt. Sedan hjälps tre kvinnor åt (Synnevie tillsammans med två sköterskor) att se över alla de plåster och förband som sitter på din kropp, förutom att raka det område på bröstet där snittet ska läggas.

Inte bara för att patienten sedan ska slippa smärta då plåster dras av.

100 % hygien, inte ett strå, inte ett yvigt lurv, som en urskog för lömska små baciller att gömma sig i, nej, så slätrakad som om du själv hade gjort det.

Efter duschen, inrullad i den duschstol du fått sitta i, följer dina egna bestyr.

Tandborstning. Kindernas rakning. Det tar sin tid.

Carl-Johan har kommit in en kort stund, innan färden går norrut.

Bara att konstatera, hans karriär som sjuksköterska dalade lika fort som den steg, då han lovar att ordna att du sedan kommer ur duschstolen till sängen.

"Det tar vi hand om!"

Men, så kommer lunchen. Visst är det bättre att sitta och äta? Varför gå över till sängen, när du redan finns i en ... ja, visserligen duschstol ... men det är en stol? Du har vant dig så att låta andra välja vad som är bäst, och jag ... har ju datorn i knäet, bara sitter utan att reflektera. Efter halva måltiden av sejgratäng med potatismos, börjar det bli väldigt obekvämt. En duschstol har ett stort hål undertill, där vatten ska rinna, men ger knappast ett bra stöd i längden.

Det vet alla som vårdar, på riktigt.

Men viljan var god, bristen är trots allt lätt att rätta till. Särskilt som stödet mest handlar om förflyttningen av matbrickan med tillbehör, och du ... ja, i stort sett helt själv, sköter din förflyttning.

Vilket är mest tröttsamt? Förflyttningen eller maten?

Slutligen kommer de, Micke och Lotta, väntade till sjuksalen, just den dagen besöket tidigarelagts till för att inte hamna mitt i fredagens operation, inprickat en stund nära lunch, som med minst sannolikhet innebär någon undersökning eller dusch. Så glädjande att äntligen mötas, inte bara sända meddelanden.

Se bilder från det som var förra torsdagens stora "problem": DOPET!

Få höra om hur de, när budet kom, omedelbart hade ringt St Jakob, som kontaktat stiftet, som i sin tur via sms sänt ut ett ilbud till alla präster i området: "VEM KAN TA ETT DOP PÅ LÖRDAG?" Självklart är den som svarar en tjänstvillig Herrens tjänare, som hellre döper än har ledigt en lördag. Kanske han inte visste vad han gav sig in i, med tre barn, varav minst två med spring i benen, i alla fall i en krypande version, med sin tillhörande villervalla med även syskonen framme i koret, allt detta som han tydligen ändå hade hanterat väldigt lugnt.

Ja, det hade gått bra.

Vi ser oerhört charmiga bilder, så att det går att förstå både villervallan och högtiden, tillsammans med styngnet av saknad att vi inte var där.

Det finns förstås ett givet svar (inte minst från Lotta) när du under samtalet (fortfarande) är förvånad över hur du kunnat drabbas, du som alltid haft så bra värden på hjärta och lungor, till och med på Verbum när det var hälsoundersökning (25 år sedan) och i Bjuv också (kanske ... 17 år sedan), där vi andra tänker att alla åren därefter kanske ändå har spelat en viss roll. Särskilt för en rökare.

Jag som sitter där med summan av allt som olika läkare sagt, bara under dessa dagar, så att jag den kvällen återigen kommer att oroas över det som slutat vara uttryck av en "före detta" rökare. Lotta som sett så mycket inom öron-näsa-hals. Micke, som menar att till och med han kunde sluta.

Rökningen är torts allt en påtaglig faktor, som förstärker eventuella ärftliga grunder. Utom för den som (fortfarande) aldrig åldras, förstås. Aldrig äldre än 50-åringens kropp, inte en dag, inte ett andetag.

"Men jag har gått ner 1,5 kg" säger du.

"Men du får väl medicin som är urindrivande?" säger Lotta.

Hjärtmedicin har ofta även den effekten, för att förhindra att kroppen drar på sig vätska. En hastig viktuppgång skulle vara mycket mer oroande, då bara vatten kan öka så fort, med lungorna som fina behållare att allt mer översvämma.

"Jaha ..." säger du.

Men visst ska du ändå äta, så mycket du orkar.

Märkligt detta, att det är arbetsamt att äta, tugga. Svälja.

Deras nästa anhalt, när de nu kört ända hit, är Sofiero, till ett paradiset av blommande rhododendron. Men då blommor inte släpps in i sjuksalar, tar Lotta istället fram en sliten bok ur väskan. Hon fann den på ett antikvariat, en bok om Fröding, med hans dikter och bilder av kända konstnärer. Lätt att hålla, och en lagom utmaning att börja läsa som sänglektyr.

Jag går ut en liten stund, och finner dig ganska trött i sängen då jag återvänder.

För en gångs skull är det skönt, att sedan lyssna till dina snarkningar. De är också en version av andetag, och inte värre än att de är väldigt mycket vilande.

Jag väcker dig inte.

Knattrar på datorn en liten stund, så att du trots allt uppfattar det och kikar lite.

Tid att gå. Solen skiner där ute, ogräset har frodats i gruset vid häcken.

Jag älskar dig.

Fredag 29 maj

Dagen för operation. Och i den tillvaro där allt fortsatt går framåt enligt plan hade du ringt på morgonen och sagt att det skulle ske redan på förmiddagen. Jag kommer lite senare för att finna dig färdig i sängen, nyopererad med ett ännu mer renrakat bröst, och befriad från ännu en sladd när även EDA:n dragits ... kanske lite väl tidigt i morse då en lossnande tejp kring såret, med tillhörande infektionsrisk, påskyndade ingreppet. Operationen syns bara som en genomskinlig hygieentejp över några hudfärgade plåsterbitar, ett snitt på kanske 4 cm.

Du hade fått lokalbedövning.

Men, eftersom du ändå kände dig orolig för smärta, fick du dessutom något lugnande. Sedan låg du som i ett tält mellan ditt huvud och resten av kroppen, för att du inte skulle se hur de skar och petade i din ömtåliga kropp.

"De höll på ganska länge" säger du.

Det var väl elektroderna, när de måste föras exakt rätt, för att nå just de nervbanor som de skulle. Vår egen kropps elnät.

Själva dosan kommer egentligen inte att märkas förrän det hjärtstopp som inte ska ske ändå slår till och utlöser en chock. Det mer påtagliga blir hanteringen av mobilen, där en app ska kommunicera med dosan, länkad till vården, så att eventuella avvikelser i din hjärtfrekvens syns hos vårdgivaren. Din mobil ska därför alltid finnas i närheten, helst inte stängas av alls, om den gör det måste appen öppnas, alltid vara på Bluetooth – men aldrig förvaras nära intill bröstet där den kan störa dosan. Alltså inte i den vänstra bröstfickan i kavajen eller pajen.

Rutinernas mästare kommer att klara det galant.

När väl rutinen skapat sitt nya spår.

Men hela denna räcka av händelser gör oss trötta. Jag också. Armen över såret måste agera försiktigt, särskilt medan bedövningen ännu ligger kvar så att du själv inte känner om det drar i såret. När maten kommer in blir det väldigt besvärligt att hitta ett bra sätt att äta. Ligga går inte.

"F-n, vad jag är trött på det här!"

Ja, det måste väl få sägas. Hur kan helt vanliga saker vara så krångliga?

Sängbordet måste flyttas runt, vattnet skvimpar över på brickan så att både brickan och glas och bestick måste torkas ... Slutligen sitta på sängkanten för ännu en kycklingrätt, ännu en glass med kaka.

KALORIER! HEJA!

Sedan vill jag läsa.

Börjar med Stinnessen, för att komma i ett lite mer eftertänksamt tillstånd.

Sedan berättar jag om den jobbiga natten när jag la ner cigaretterna i byrån, för att slippa se dem, innan jag läser min helt färsk text som jag skrivit igår, på kvällen.

"Berättelse från IVA – mötet med Narkosläkaren"

Hrm:

En berättelse från IVA – möte med narkosläkaren

Narkosläkaren, han som arbetade kväll den tisdagen du kom in i ilfart och sedan låg i ditt töcken med slangar överallt. Vi andra observerade hela ditt inre, bit för bit. Carl-Johan mötte honom senare, beskrev honom som "den duktige läkaren" som han var mycket imponerad av (liksom Anne-Sophie), och tror att han hette Christian. Jag missade som vanligt helt att titta på namnskylden. Han är äldre, säkert nära pensionen, har sett tusentals mänskliga insidor, med fokus på blodkärlens genomströmning överallt där de finns. I alla fall när det är hjärtpatienter. Vi kan kalla honom C.

Det är efter att han utfört ultraljudsundersökningen tillsammans med eleven. Jag får en chans att prata med honom, eller, det är nog han som vänder sig till mig.

Å: "Så skönt att det ändå ser så pass fint ut. De säger att kärlen är bra."

C: "Jo, men ... kanske inte allt. Är han rökare?"

Å: "Ja, han har rökt sedan tonåren."

Han skakar missnöjt på huvudet.

C: "Och frun skäller på honom?"

Å: "Jo ... men det hjälper inte."

C: "Det finns inga vårdbesök som vi kan se ... har han inga? Det kan vara bra, att han har varit så frisk ... eller dåligt, att hälsan inte har undersökts. Har han inte gjort hälsokontroller?"

Å: "Jo, på jobbet. Men det är några år sedan nu, kanske ... 2010, senast."

C: "Jaha ..."

Så länge sedan, minst. Vad spelar det för roll nu?

C: "Det märks ..."

Hur kan läkare säga så olika?

Vad menade då kardiologen Peter som önskade att han hade kunnat säga att hjärtsvikten orsakats av rökning, men måste tillstå att han inte kunde det? Var det bara att det finns flera olika faktorer, och att rökningens inverkan i ditt fall inte syntes som direkt orsak just på hjärtat?

Men kanske indirekt?

Ja, hade tveklös den gamle sagt. C, som i sitt område fokuserar på blodflödet och syreupptagningen i hela systemet av hjärta, lungor och kärl. Jag minns inte exakt vad det var han hade märkt, vad han pekade på. Kanske bara den samlade bilden.

Det är ditt liv, och mitt, i din närhet.

Nu skäller jag, som C önskade. Hoppas att det spelar roll.

Jag älskar dig.

Ur ordspråksboken 27:

"Som evigt takdropp en regnig dag, så är en gnatig hustru ..."

"Stöt dåren i morteln, krossa honom bland kornen – dårskapen går inte ur honom."

"Den som vårdar fikonsträdet får äta dess frukt ..."

"Näe!" utbrister du, när jag läser hur C säger "Det märks ..."

Näe! Har lungorna börjat mättas?

Varför kan du inte bara få vara kvar i din lyckobild av en opåverkad kropp!?

Ja, tänk om verkligheten inte envisades med att komma ikapp, göra oss äldre och tära på våra förråd av självläkeedom? Evigt unga. Så mycket enklare det vore.

Jag sparar berättelsen, tar med hem, kanske den behövs ännu ett tillfälle med tanke på att det är svårt för dig att minnas. Ja, även det jag sagt om att cigaretterna lagts i byrålådan. Det visar hur lite jag förstår. Hur rökhyämnor lever sitt eget liv, som ett läskapper för just den enda information som betyder något. Som var cigaretterna finns.

"Innan har jag inte känt röksug" säger du. "Men igår kände jag det."

"Jag märkte det" säger jag.

Adam kommer in för att kolla läget.

Allt verkar ha gått som det ska. Mitt (alltför obekymrade) skämt att "Det rinner lite blod ur såret, men det gör väl ingenting?" hinner uppfattas på allvar så att jag måste hejda honom från att titta efter. Även Elina kommer in. Det blir samtal om viktnedgången, där du äter mat som du inte brukar som om det är medicin, till och med efterrätter till lunch! Vi kommer också in på minnestestet, de luckor som enbart fanns i den del som rörde beräkningar, så att Adam och Elina får höra din berättelse ur barndomen, hur din familj retades med dig, medan din pappa och Alexander bollade komplicerade räkneuppgifter till varandra ... Inte konstigt att du svarade fel just där.

Eller hur? Nej, just det. Som sagt, annars i det närmaste perfekt.

Fysioterapeuten Annika tittar förbi, och förbereder att på måndag planeras övningar för att pröva förmågor som gång, balans och trappsteg även om hon själv inte är där då till att göra dem. Detta sker inför hemfärd, så ... visst, det kan vara bra att ha packningen beredd om det plötsligt blir dags, redan på måndag. Men troligen först på tisdag.

Okej, ja, tisdag, absolut! Måndag ... lite plötsligt ändå.

Sedan får du en välbehövd sovpaus.

Dina skönt vilande snarkningar.

Jag intill, skrivande, gå tillbaka i tiden, fylla i minnesluckor ...

Oväntat dyker sjukhuspastorn Ann-Christine upp igen efter sin ledighet, och är så rar att hon tar initiativet att ta reda på var du finns så att hon kan återkomma.

VÄLKOMMEN! Ja, vilken glad överraskning och väldigt roligt att hon följer upp sitt besök, särskilt att finna dig så mycket piggare. Det ekumeniska samtalet blir både långt och förtjusande. Minst en sköterska hinner slå en avvaktande lov, medan samtalet pågår. Mest för dig. Att få dela alla dessa givande händelser med dem som inte hört dem. Inte som din livskamrat, vi som snart ska fira vår 19:e bröllopsdag, så att jag kan tänka, "jaha, det är den där långa historien som snart når fram till vad den skulle berätta". Här finns alla de som för första gången hör, och reagerar så intresserat som det faktiskt är. Jag gläds faktiskt att höra dem så. Som om de är nya igen. Alla

dessas ovanliga livserfarenheter du haft genom åren, alla spännande människor du har mött.

Och att detta inte har glömts bort.

Det händer inte längre något efter 15-tiden. Jag kan avvika tidigare.

Jag älskar dig.

Den dagen är det kaos på Knutpunkten. Fredag eftermiddag, somliga är uppklädda då det börjar vara studenttider. Sista helgen i maj, med sommaren runt knuten. Den stora informationsskärmen i väntsalen blinkar och rullar fram meddelanden. "Inga tåg Ängelholm-Helsingborg pga. olycka ca kl. 15, invänta ny tid". Strax därpå nästa budskap, närmast identiskt, bara att det står Hässleholm istället för Ängelholm. Hur kan det vara? Två "olyckor" nästan samtidigt?

När slutligen första beskedet kommit att i alla fall tågen norrut börjar rulla igen trängs vi istället nere vid spåret, innan vi får veta att även första tåget mot Halmstad är inställt, vi hänvisas till annan perrong, nästa tåg mot Förslöv. Nåja ... det handlar bara om en knapp halvtimme. Intill finns ett högljutt sällskap i samma ålder som du, 70-75 år. Framförallt mannen står för högljuddheten, i sin klagan över denna fördröjning. Hur USELT det är. "Olycka", vad kan det vara? Ja, nån har väl tappat nåt på spåret ... Annars är det ju sista helgen i månaden, pengarna var väl slut ... ha, ha, ha.

Det är svårt att begripa att en existentiell kris, så djup att den kan tippa ett liv över kanten, går att uppfatta som ett skämt? Att vilja kasta sig på spåret, det är ju vad en odefinierad "olycka" inte sällan betyder i dessa sammanhang. Särskilt sista helgen i månaden, och högen av räkningar tillsammans med inkassokrav, har hopat sig i en ångestfull känsla av att det finns ... ingen annan utväg. Klippa av livstråden.

Den som vi under dessa veckor har upplevt så oändligt värdefull.

Att den höll. Att vi finns.

Vad spelar då en halvtimmes ytterligare väntan för roll? Inte ens om den blev nästan 50 minuter när även ett elfel skulle hanteras?

När kvällen kommer, det sista vi gör, kan vi ringa varandra, nu när du själv kan sköta din mobil igen, även om du först talat in att du måste sova tidigt, som drabbad av en våg av trötthet. En timme senare, pigga och raska.

God natt.

Lördag 30 maj

Helg, så mycket lugnare det är kring sjukhuset, särskilt på förmiddagen, då mest bara intensivavdelningar håller öppet för besök. Möter bara någon enstaka person på väg ut, medan jag rör mig hemtamt i korridorerna, utan att behöva läsa skyltar, nästan som om det är mitt andra hem för en tid. Har hittat trapphuset, dagens motion klaras av.

Du ser nästan ut som om du sover, men kikar fram ur ögonspringorna. Natten blev dålig, den där första trötthetsvågen som luras för tidigt. Den goda nyheten är att även katetern just dragits igen. Då vet vi vad det innebär, alla kissningar måste rapporteras och följas upp med ultraljud. Nå, hur går det? Töms blåsan? Dagens SSK heter Martin.

"Samma namn som fader Martin" säger du. Och så en berättelse på det, vem fader Martin var. Frälsarkransens skapare.

Men vi hinner också ha vårt samtal, nu när springet i rummet ändå är lugnare, och övriga anhöriga har gett sig av. Det är bara du och jag. Vi pratar om saker hemma, har jag fixat det och det? Ja, det, men inte det andra. Somligt hör till nästa fas, när du är hemma.

Igår läste jag "En berättelse från IVA".

Hur hanterar vi det gemensamt, från våra olika håll, hemma, där också ritualerna bor, vare sig det blir lätt eller svårt?

Så som vi alltid gjort.

Du och jag.

Sjukhusvardag. En utsöndring med tillhörande mätning av eventuella rester.

Första ultraljudet var bra – nu när EDA:n tagits bort.

Check på det.

Den här dagen händer inte så mycket mer.

Du gör det du ska, vilar dig ikapp, sover en lång stund medan jag skriver ostört.

Som en transportsträcka över helgen, inför hemfärd.

Redan tidigt på eftermiddagen lämnar jag dig halvt sovande och tar sedan cykeln från Förslövs station för att möta Börje i en intervju till församlingsbladet. Hur han rest till Gammalsvenskby, denna märkliga rest av svensktalande befolkning som överlevt tvångsförflyttningar, svält, krig och fångenskap i Sibirien, men alltid återvänt till sin by, sin kyrka och sitt språk.

Kanske tills nu. Byn är bombad, kyrkan raserad, alla har flytt igen eller tvingats att bli ryska medborgare. Det finns inte mycket att återvända till.

Men hur han ännu kan ringa dem, det kan ingen ta ifrån dem. Vänskapen.

Min bror Anders ringer på kvällen. Han som gått igenom något liknande, men i hans fall var det hjärtklaffen som lossnade, och en annan operation på IVA i Lund, en dramatisk nyårshelg. Vi talade mest om hans erfarenhet efteråt, när han efter redan tolv dagar kom hem, och efterhand började möta människor igen. Att just det blev

något särskilt, att leva tillsammans, att få ännu en tid att se varandra, tala med varandra, göra saker tillsammans, röra varandra.

Livets gåva.

Och så dubbelheten av att den överväldigande tacksamheten delades med en form av sorg. Det som inte längre gick att göra. Ändlighetens insikt.

Du och jag får också vårt samtal, inte så långt.

God natt.

Jag älskar dig.

Söndag 31 maj

Sista dagen den här månaden. Säkert sista söndagen på sjukhuset, så att vi mer och mer talar om hur det ska bli när du kommer hem. Hur vi ska klara obalansen, att jag sannolikt underskattar vad du kan och är beredd att rycka in, i alla fall första veckan. Du hellre överskattar vad du kan och egentligen inte vill ändra någonting alls, det kanske bara får ta lite längre tid. Det är allra mest den där trappan. Min tanke får svindel att se dig i den, din har fast grepp om ledstängerna. Och så skulle vi vilja veta. När jag ger mig av hemifrån imorgon – är det för att hämta dig, eller besöka dig?

Ännu en Tv-gudstjänst tillsammans, men nu var det redan mer vardag att vi kunde sjunga med i psalmerna båda två, du bara med en lite hesare röst än sist. Inte vår favoritliturgi, men en favoritpsalm ingick.

*Gud, för dig är allting klart, allt det dolda uppenbart.
... När jag bäst behöver dig, är du allra närmast mig.*

Mors dag.

Det betyder andra roller. Att jag går redan vid lunch, för att samla de två söner som jag fött och åka till min nu åldriga mamma med sina bekymmer över medicinen för sömnen och magen, en kommande flytt till annat boende, där vi nu ännu mer hoppas att det plötsliga samtalet inte kommer då min syster är bortrest, och vår situation är som den är ... men den här dagen är firande och tårta.

Just nu är det ju så.

Bara jag som får köra bil.

Och så vår Johannes med Downs syndrom.

Tur att änglar finns, vård- och omsorgspersonal. Och du finns.

Det kommer att gå bra.

Jag älskar dig. Alltid.

Måndag 1 juni

Dagen för de sista kontrollerna. Blir det också hemfärd?

Den frågan var lite svävande i svaret. Skulle jag komma med bilen? Ha alla förberedelser för hemkomst klara för säkerhets skull? Nej ... det verkade osannolikt. Först måste rondan gå.

Massor av prover tas.

Sedan trappgången. Två fysioterapeuter följer med när du går genom korridoren utan rullatorn till stöd, konstaterar att allt går bra. En avsats upp och ner fungerar också tillfredsställande, utan att bli yr eller tappa balansen, utan att bli onormalt trött. Det kommer att gå bra hemma också. De är helt nöjda.

Detta har du fått berätta.

Själv har jag hunnit anlända när ansvarig läkare Karin kommer in lite senare, just när vännen Folke är i luren för ett samtal som får skjutas upp till en annan dag, då dina öron är mer lediga för en eftertänksam dikt.

Karin har med sig en mobil dator med skrivare, och med en tillhörande sensor som hängs kring din hals för att trådlöst hitta ICD:n under nyckelbenet.

Tydligen är dagen fylld av inkommande patienter. Även hennes telefon ringer, så att hon måste skynda ut en stund för att sedan återvända.

Det hon säger är både bättre och sämre än väntat.

Det vi redan vet är att orsaken inte är tydlig, eftersom det fanns en uttalad hjärtsvikt, den som nu fortfarande är uttalad, bara lite mindre. Men också en blodpropp i lungan. Ja, den finns fortfarande där, men kommer med tiden att medicineras bort. Den blodförtunnande medicinen kommer du (sannolikt) att äta resten av livet. Eftersom det inte går att säkert säga vilket som utlöste hjärtstoppet, behandlas du för att förbättra båda, som en möjlig orsak.

Hon berättar om den vidare uppföljningen. Att de flesta återbesök kommer att ske vid Ängelholms sjukhus. Din medicinering ska ses över, där viss hjärtmedicin måste börja lågt, då en biverkan är att den kan ge lågt blodtryck.

Bara ICD-kontrollen sker i Helsingborg, om 2–3 månader.

Jag frågar om bad ... och det kan vara klokt att vänta lite. Cykling går bra om balansen är trygg, och med hjälm på huvudet. Ett fall kan ge kraftig blödning, vid blodförtunnande medicin.

Aj.

Du kommer också att vara hjärntrött en längre tid framöver på grund av en allvarlig händelse. Men smärtan från revbenen har du nog bara sex veckor till. Ja, "bara", vi som trodde det handlade om tre månader!

"Det är mycket att ta in" säger du.

Allra helst ordet "livslång". Om medicinen skulle vara det, precis som dosan över bröstet ... att det finns det som inte går över helt. Hur resten av livet kommer att ha sitt märke av livets sårbarhet och ändlighet.

Detta hinner inte mer än bli klart, så syns en sköterska i dörren.

"Vi ska ta din EKG."

Det går raskt. Strax syns nästa sköterska.

"Du ska flytta till ett annat rum."

Oj, vad? Men ... det är ju bara tills imorgon ...?

Det går undan! Patienttrycket sätter fart! Fort samlar vi ihop de kläder jag tagit med, och de andra få saker som redan fanns, inklusive Carl-Johans björn, denna oväntade present som står med Frälsarkransen kring halsen. Alla sladdar och laddare.

Rullatorn?

Nej. Eller ... ja. Den blir jättebra nästa förmiddag för att klara duschen helt själv, lägga handdukar och det egna schampot, och kunna duscha utan sköterskor, precis som hemma, snart. Jag måste inte vara där. "Du ska bara akta att spola din vänstra axel" säger jag. Det stod i en av alla broschyrer som jag tar med hem. För att skydda snittet tills det är helt läkt.

Plötsligt är vi på andra sidan av våning fyra. Det tar bara några minuter från flyttbeskedet, tills vi står i rummet.

En av två sängar väntar på dig ... nej, den är inte din. Bara till låns ett dygn, likaså ett skåp för dina saker.

Även läkaren Elina, som vi känner igen sedan tidigare, kommer med. Mest för att kolla att vi vet vad som kommer att hända, och känner oss trygga inför hemfärden. Ja ... Karin berättade i stort sett allt, men det är fint att få checka av. Det ska bli skönt att vara hemma tillsammans. Visst, somligt blir lite krångligare (som att det finns trappor överallt ...), annat lättare.

USK Ulrika (känd från andra avdelningen) och SSK Dina (ny för oss) kommer med dagens meny. Det kommer mest att vara annan personal, detta dygn på våningens östra sida, med utsikt över hustaken, inte längre det öppna sundet.

Utanför fönstret tjuter det. Jag fattar inte vad det är. Storstadsbon vet.

"Det är hessa Fredrik" säger du.

Aha, första måndagen i månaden. Jag tror aldrig jag har hört den. Lantisen.

Bakom gardinen hörs röster från den andra sängen. Rumsgrannen heter Annika, och artig som du är presenterar du dig. Det blir ett trevligt samtal, om livets krumbukter, där hennes symptom sannolikt var något man förut fnös åt, som särskilt drabbade kvinnor, och inte sällan i relation till känslomässig stress. Nu har det fått ett namn; "brustet hjärta".

Annika beskriver det som en mycket god erfarenhet, att hennes mer diffusa sjukdom tas på allvar. Allt som rör hjärtat, det händer, det är inte inbillning, det finns.

Det svåra är att det mesta inte syns, förrän det nästan är för sent. Hur du hade "gått under radarn", sannolikt i flera år ... när måendet långsamt anpassar sig och vänjer sig vid att kraftnivån kanske blir lägre, en närmast försumbart liten, liten bit i taget.

Men inte påtagligt, bara något andetag mer som måste dras för samma ansträngning. Dessa krypande steg. Hur märker man det?

Hur kan du nu veta om tillståndet i ditt inte, dag för dag, när du fortfarande är hjärntrött och har svårt att minnas informationen du får? Kroppen är inte som vanligt, men ... vad är den då? Och vad kan den bli?

Du-dunk, du-dunk.

Blodflöde. Lungblåsors utbyte.

Otroligt egentligen, att det bara händer. Tills det inte gör det.

God natt, älskling. Imorgon blir det hemfärd.

Tisdag 2 juni

Så tidigt den dagen börjar. Alldeles för tidigt. Ingen av oss sov särskilt bra.

Du för att äntligen få dina egna kläder på kroppen, och fara till den plats där du är hemma.

Jag för att vara beredd.

Hur återgår man till det vanliga, när det inte är som vanligt?

Några små tecken märks i trädgården, att den inte har skötts av sin vanlige mästare, utan två söner där den ene drar snabbt över med gräsklippare och trimmer så att allt hinns med, men kanske inte tillräckligt noga att se på nära håll. Den andre med perfektion.

Blomkrukor jag glömde vattna den första veckan, upptäckte först den andra ... lite halvvisset, så där. De överlever, de också. En klocka som heller inte drogs, den lilla i hörnet, så anspråkslös att jag inte såg den när pendylernas slag träffade min tanke.

Matlagning som inte hänt som den brukade.

Som ett hus på paus, nu skulle också det sättas igång lite långsammare än förr. Jag vet att det blir svårt, vi tillhör ritualernas och de inrutade vanornas folk.

Du börjar med att ila upp med tuppen och duscha, färdig strax efter 7. Ja, allt är packat också, verkligen alldeles på tok för tidigt! Sedan blir väntan en lång, längtande maratonräcka av "jag vill komma hem". Sittande. Beredd.

Jag börjar med att sätta deg, och skriva en hemkomstbön. Den liknar Sinnesrobönen.

Gode Gud,

Du som gav mig livet åter.

Genom din änglavakt

när jag var som allra svagast,

bevarade Du min livstråd

hos dem jag älskar.

Ge mig nu sinnesro

att acceptera det jag

inte kan förändra,

som blivit annorlunda,

som är saknad,

mod att förändra

det jag kan,

och förstånd

att inse skillnaden.

Amen

Du ringer mig, undrar när jag kommer.

Jag ringer sjukhuset.

Vi försöker påskynda utskrivningen, efter denna tidiga morgon.

Bröden är redan ur ugnen, inköpen klaras av lite kvickt när du redan väntar.

Det blir påtagligt vilken mängd av människor som finns i sjukhusbyggnaden, när jag slutligen kommer med bil. Varv efter varv i parkeringshuset, innan en ledig ruta visar sig, nästan högst upp. Den fanns i alla fall.

Kl. 11.30 finner jag dig på ditt rum. Linnekavajen kring kroppen, till och med solbrillorna i ansiktet. Vilken skillnad det gör i intryck att inte ligga i sängen i sjukhuskläder.

Men hälsan är fortfarande på sin långa väg.

Nej, läkaren har ännu inte tid att skriva ut dig, det var ju bestämt efter lunch ... vem var det vi talade med på receptionen? Tills dess promenerar vi istället gemensamt ner till apoteket, hand i hand som vi brukar. Kanske ... också för att ... ja, hur är det att gå när hjärtat ännu är på halvfart? Hur räcker orken till? Balansen fungerar i alla fall, även i den breda lasaretskorridoren.

Det apoteksbesöket liknar ingenting vi dittills varit med om.

Kvinnan bakom disken hämtar ask, efter ask, efter ask ... tills hela disken är fylld av större och mindre kartonger. Hon sorterar dem i tre delar, bryter lite när hon ska förklara så att öronen är på helspänn, men allt hon säger går att förstå. Den största delen är för hjärtat, det som stärker det och håller blodet flytande, den näst största är smärtlindring, och så den tredje som är övrigt, såsom medlet mot munsvamp (ja, den är ännu inte borta, men smittar inte då det egentligen är munnens vanliga innehåll, bara lite i övermått ... pussar är utan fara) och påsarna för magen, återigen något som en åldrad svärmor behöver som en del av sin dagliga uppmärksamhet ... men dina är bara så länge den starka smärtlindringen pågår.

Jag störs att hon talar till mig.

Med dig som tredje person. "Dessa ska HAN ta två gånger om dagen, och ...

"Säg DU säger jag. Jag är bara åskådare."

Hon lyckas några meningar, sedan är det åter "han" när något distraherat dig i mobilen.

Hon ser väl hur trött din tanke är.

Att du lyssnar ofokuserat. Det flyter in i dimman. Sedan flyter det ut igen.

Du blir inte störd av att vara "han", du slipper gärna lägga allt på minnet.

Sedan packas den stora påsen. Du betalar, bär den själv, och går långsamt åter till avdelningen på dina egna ben.

Så tydligt det blir vad min roll handlar allra mest om. Inte så mycket att rent praktiskt stödja i fysiska handlingar. Om du bara får lite mer tid, om inte bröstkorgen böjs i en felaktig vinkel med ett förtvivlat "aaaj", om det inte kräver krafttag, särskilt allt det som rör ditt närmaste liv, det både klarar du och vill göra själv.

Men inte komma ihåg, inte all denna sjukdoms-tråkiga information.

Det är rollen kan jag gärna ta.

Åter till salen, efter den långa maratonvandringen genom korridorerna med vår sprängfyllda apotekspåse som du bär själv därför att du fostrats med den artigheten och vill slippa se mig bära din börda. Och det går ju. Tur att det finns hiss, fyra våningar upp, för ytterligare en del väntan ute i den matsal du för första och enda gången sitter i, innan vi återvänder till det rum som aldrig blev ditt.

Därför att du vill hem.

Så mycket.

Det blir läkaren Elina som var med redan i första rondan på avdelningen, och vi sedan hunnit möta vid flera tillfällen, som ilar in så snart hon kan efter sin lunchrast, och kortar vår sista väntan.

Så som den som bryr sig.

Det mesta är repetition. Viktigast att gå igenom medicinlistan, där det framgår hur varje dag doseras med sin medicin, tillsammans med ett telefonnummer dit vi kan ringa om vi undrar om något. Är det något just nu?

Nej ... återbesök sker väl utan att vi behöver göra något? Det kommer en kallelse?

Javisst.

Då går vi.

Korridoren upplevs minst lika lång på vägen ut. Det är inte som när en fånge går ut i friheten, inte heller den som vårdats för att äntligen lägga sin sjukdomstid bakom sig. Stegen är fortfarande för långsamma för det, parkeringen är alldeles för vidsträckt, och det måste finnas en bänk och en bra plats att vänta på medan jag hämtar bilen. Men det är ändå steget ut.

Jag har glatt mig åt att få visa hur trädgården kring huset slagit ut i blom, allra helst den lilla rododendronbusken som planterades just när torrsommaren slog till 2018, och det måste ha funnits en kraftig rot att tävla mot från tujorna intill, just där vi gav den sin plats. Den har slitit för sin överlevnad i flera år – och nu blommar den, för första gången med stora, mörkrosa klasar av blomster.

Tobias hade varit där dagen innan, och trimmat alla kanter. Så snyggt och noga.

Du skulle slippa drabbas av känslan att vilja ta hand om det ogjorda.

Men det är ju inte bara det.

Vad händer när hemmets vanlighet slår emot? Allt annat som du brukar göra själv, och som vi ännu inte provat? Hur jag tänker att jag ska köra in bilen, och sedan ta hand om packningen som ändå finns med hem, medan du lägger dig i soffan. Du måste väl vara helt slut!? Du som vaknade så tidigt, och redan har gjort mångfalt mer än under hela sjukhusvistelsen. Men när jag kommer in är du redan i färd med att packa upp dina saker, så som du alltid brukar. Om jag fick packa upp hela Malta-packningen själv, ska du väl ändå kunna ta hand om den här lilla påsen? Inte medicinen, men det andra, som är dina saker.

Slutligen kommer det som stört mig mest.

Du fyller på ditt cigaretttui, där det ligger kvar på sin plats vid köksdörren.

Den vanligheten. Hur ska vi kunna vara överens om den?

"Ska du ... röka!?"

"Inte nu. Det kan jag inte. Men när jag kan, då ska det vara färdigt."

Jag hade förberett mig. Men det går inte att bråka, när vi precis kommer hem.

Vill bara ha en färdig tanke att plantera. Från början.

Därför att jag vet med dig att det är svårt. Vanor, hjulspår och djupa rötter, ända in i identiteten.

Hemkomstbönen är skriven. Den fromma, att styrkas i. Men bön måste ha sin rymd, sin tid, sin eftertänksamhet, sin närvaro. Annars är det bara ord. Kanske till och med floskler.

Det vet vi också båda.

Därför finns också den andra, en MEME inspirerad av *Mästaren och Margerita*."

Vi har båda läst den boken, då den nyligen var min reselektyr flinade vi tillsammans inför avslöjande händelser, där människor föll som kägler för smicker, förförelser och förväntade rikedomar, där det blev alltmer tydligt vem som låg bakom när resultatet sedan alltid blir kaos och katastrof.

Vem är den rådgivaren som lismar vårt begär?

Jag lämnar båda till dig, och går sedan.

Nej, inget bråk. Du får läsa själv.

Och den fromma bönen var väl bra, men det där med *Mästaren och Margerita* var bättre. Det blir slående vad kultur betyder, hur den kan säga det som annars inte går.

"Kan du lova mig en sak" undrar du när jag återvänder. "Att du älskar mig ... även om det är svårt att sluta. Att du inte blir arg."

"Jag älskar dig" säger jag. "Alltid. Men jag ska vara arg, det är mitt jobb att göra det svårt och krångligt att röka. Jag ska påminna om att du måste vara rädd om dig nu. Jag vill ju aldrig mer att ... (åh, den blick och det ansikte som frös) ... Och jag älskar dig. Alltid."

Det är det luriga. Kärlek kan aldrig vara villkorad, och ändå kan den vilja göra just det. Hur fungerar den balansgången? När tvång och frivillighet aldrig kan bli ett?

Bara du och jag.

Vi äter vår sena lunch med det bröd som jag har bakat samma dag, mjukt och färskt och egentligen väldigt gott, om vi bara inte var så trötta.

Jag sätter mig vid det stora bordet och packar upp allt ur medicinkassen. Jag numrerar dem först på listan, ger dem sedan med fet tuschpenna samma nummer på förpackningen så att jag säkert ska ta rätt. Det känns ju som ett egentligen ofattbart ansvar, att jag kan fördela din medicin som ska behandla den ömtåliga livstråden.

Samtidigt lite stolt.

Tacksam över mina år i hemtjänsten. Jag har gjort, i alla fall halva jobbet, tusentals gånger förut, bara inte fördelat i dosetten. Det är detta du ska slippa.

Vila du din tanke, låt minnet läka utan stress.

Den dagen *är* vi bara. Då det är en fin kväll äter vi middagen ute i glashuset. Du går själv in och hämtar din portion. Och så på kvällen, när du äntligen kan se fler av de Tv-program som du har saknat när sjukhuset aldrig nådde högre än kanal 7.

Allt går egentligen förvånansvärt bra, ända tills den kritiska stund då du lyfter på täcket och äntligen ska få sova i din egen säng. När du lutar dig tillbaka, utan att det finns handtag att hålla i. Det är som att det hugger till. Du kvider!

"F-n också! Varför gör det så ont!?"

"Ska jag hämta smärtlindring? Du har tabletter vid behov ..."

"Nej, jag vill bara sova."

Alltså, sova som vanligt. I din vanliga säng. Försöket går ett tag.

Sedan ger soffan bättre stöd för överkroppen, men är för kort för benen. Halva natten.

Sängen är mycket bättre, om bara ... det går att hitta en bekväm ställning. Halva natten.

Att vara hemma

Det är skönt att vara hemma, tillsammans i vårt eget hus, och märka att nästan allt som du behöver klara själv fungerar. Att jag kan vara hemifrån några timmar varje dag, utan att vara orolig att du inte klarar dig. Dessutom är Carl-Johan kvar en tid. Jag kan gå till mitt arbete, ja, kanske lite tröttsamt splittrad i tanken ibland ... men till och med ha en föreläsning i Lunds utkant.

Samtidigt är det svårare.

Att rehabiliteringen går med snigelt steg. Högst.

Tröttheten hänger i, lusten dröjer.

Sömnen blir lite bättre efter att vi ändå ringt det där telefonnumret som ändå inte riktigt var "bara att ringa" då det bara är öppet två timmar på vardagar, så att det lätt blir telefonkö. Vi satt i alla fall ganska länge innan vi hade goda råd hur vi kunde använda "vid-behov-lindringen" för att underlätta vilan. Sömnen är medicin i sig. Först Paracetamol, om det räcker. De små morfinpillren bara om de andra inte hjälpte.

Ätandet blir, särskilt första veckan, ett oväntat bakslag. Äntligen den mat som smakar som du önskar, och så är det så jobbigt att äta den. Och som om det snarast blir värre, då och då som en känsla av kvävning i svalget, förutom pulvret som ska motverka morfinets dämpande effekt, och gör att magen ibland lever lite av sitt eget liv.

Vi hade inte insett hur tiden i respirator kan påverka svalgmuskulaturen även en lång räcka efteråt. Hur länge den tröttheten kan sitta i, och önska mat som är lätt att äta. Maten, som precis som sömnen är medicin i sig. Glass går bra, den är fortfarande god, allra helst den efterlängtnade chokladglassen som inte fanns på sjukhuset, bara inte för mycket av den heller. Mängdens utmaning.

Vardagsgnället blir också en fråga. Som om det knappt är möjligt längre.

Vad går det att klaga över, när livet har räddats? Vilka – i det perspektivet petitesser och struntsaker – går det att uttrycka missnöje över? Hur ont måste det göra, för att vara lönt att sucka över? Hur långtråkigt får det vara att rehabiliteringen går så långsamt?

Ja ... så mycket att omgivningen vet. Och förstår.

Och för att inse när det är läge för en av behovs-tabletterna.

Onsdag 10 juni

"Jag måste åka till sjukhuset."

Jag hör det som ett intalat meddelande, efter två missade telefonsamtal från dig. Jag är på jobbet, har just hållit i en sångstund på äldreboendet Haga Park. Klart att jag hinner känna en viss oro över ordet "måste", och så plötsligt!?

Men det är bara det aviserade återbesöket, plötsligt inkallat på en återbudstid, när de ordinarie är sällsynta i en komprimerad "snart-semester-tid". I hast ställs eftermiddagen in, utan större svårigheter, bara några enskilda möten som ska flyttas. Visst, Carl-Johan kunde ha kört, men för minnesstödet vill jag vara där, det som har hänt, det som ska hända.

Ängelholm eller Helsingborg?

Öh ... jo, det finns uppskrivet ... det är Ängelholm.

Fortfarande tråkigt att lägga på minnet allt som rör sjukdom och sjukhus. Hur det saknar den inre skjutsen av förväntan, vill egentligen hellre glömmas och ersättas av den andra, invanda normaliteten. Livet utan sjukbesök och mediciner.

Utan ständig smärtekänning.

Trött.

Ängelholm är fyllt av vägarbeten, snigelfart sista sträckan fram till sjukhuset. Måste det vara krångligt? Vi har i alla fall god tid.

I entrén återser du en kär församlingsbo från tiden som präst i Farhult. Hon har råkat ut för något liknande som du, men ser (särskilt med sina år äldre än du) för pigg ut för att jag ska tro att det var ett fullständigt hjärtstopp, mer "bara" en hjärtinfarkt. Ja, märkligt hur det kan bli "bara" ... om ändå ett mindre blodflöde kunnat sippra förbi proppen.

Promenaden till hjärtmottagningen är kort. Vi kommer för tidigt.

Väntrum.

Människor som bara sitter, där i livsskarven. Enstaka samtal med anhörig intill.

Annars tyst. En stor klocka på väggen mittemot, lite för sen, sniglar fram en långsam minut i taget.

De flesta väntande är något äldre, om de inte är sällskap, en plats där du fortfarande kan sägas vara relativt ung. På min vänstra sida upptäcker du en känd författare. Han heter ... äh, minnet sviker ... och vill heller inte synas och kännas igen, hela tiden gömd bakom sin tidning.

Vi är inte ett namn, bara ett nummer.

Den första kvarten, före vår tid, är lätt att vänta. Sedan blir varje minut allt mer tröttsam. Särskilt när nummer som ligger över vårt kallas. Du drabbas av lust att vilja resa dig och åka hem. Varför ska patienter ha all tid i världen, eller ork för den delen, att vänta?

Ja ... för att den patient som just då får hjälp behöver den extra tiden.

Snart är det vi.

SSK Amanda, som slutligen står där och ropar ditt nummer, är välkomnande, noggrann, inte den som kör ut någon i förväg. Hon vet att hennes namn betyder "värd att älska".

Hon lyssnar, både på dina ord och din kropp.

Blodtrycket är lite lågt. Att du var nära att svimma i duschen för någon dag sedan har med det att göra, förutom att – denna period av svensk, mulet kylig sommar – du gärna satte på högsta värme i strålen. Då vill blodkärlen öppna sig, blodet rusa dit, och när du sedan stiger ur värmen sjunker trycket hastigt.

Aha ...

Men det varma vattnet är skönt.

Vi träffar aldrig någon läkare, Amanda tar det samtalet och ger oss sedan en ny medicinlista. Hjärtmediciner är blodtryckssänkande, det går att minska något.

Vårt besök tog en hel timme, minst, efter oss fick kanske någon annan vänta.

Jag kör en annan väg hem, undviker vägarbetena.

Lite otur att dosetten nyligen fyllts.

Ett par dagar senare befrias du från den sista sjukhusresten, då även skyddstejpen ska dras från operationssåret. Det är en om möjligt ännu svalare sommardag, när vi bara ska ner till vårdcentralen i Förslöv. Du hade gärna sluppit, vill få det överstökat så fort som möjligt, och lyckligtvis är väntetiden kort. Nästan före tiden kallas du.

Sköterskan önskar att du ligger på britsen, hon kan vara mjukare med handen då.

Hon ser inte hur kall den plastiga ytan är, mot en bar, frusen överkropp.

Motvilligt gör du som hon ber dig.

Det går i alla fall fort, såret ser väldigt fint ut, det kommer nästan inte att bli något ärr alls. Ja, om det inte vore för bulan som buktar ut nedtill, skulle ingenting synas.

Vi går inom apoteket också, fixar en fullmakt för mig att hämta ut dina mediciner.

Fast egentligen ... när det börjar vara tomt i askarna, och den svenska sommaren slutar vara så sval, kanske det blir just den lagom promenaden att gå?

Avgörandet - Midsommarafton 19 juni

Jag vet att du hade börjat röka igen, kanske inte mycket, men ...

"Jag lovar dig, jag kommer inte att röka som förut, jag ska inte hålla på att springa till indianen."

"Indianen" är den kombinerade servicebutiken för kiosk, post, lotter och tobak, ägd och skött av en indisk man.

Som av en händelse hade du råkat nämna ett samtal med Carl-Johan, där han kunde instämma i att den läkare som visste mest om ditt hjärta hade sagt att det inte var rökningen som orsakat hjärtsvikten. Just det du mest av allt ville höra.

Som för att förbereda mig.

Så att det inte måste ske bakom min rygg.

Men hur blir en son, som så gärna vill känna med dig i allt det som är jobbigt just nu ... karaktärsvitnet?

Jag med rollen att skälla. Krångla. Strida för livsvägen.

Midsommaraftonsmorgon ser jag det slutligen, då det äntligen är den sortens varma och ljusa morgon att dröja kvar ute då du hämtar tidningen, sådana morgnar som alltid använts till dagens första cigarett att strosa långsamt kring huset, se allt vakna upp.

Där ryker den, mellan dina fingrar, när tidningen lämnas i farstun med andra handen.

"Så du har börjat."

"Ja."

"Och vad är en lagom dos? Vem kan säga det? Suget? Är det en bra rådgivare? Eller ska det bara bli en om dagen?"

"Ja."

Vad betyder ett sådant svar? Vad betyder det om ... några veckor? När hösten återvänder i sina dagliga rutiner?

En stund är vi oense om det mesta. Ja, det skaver. Avsiktliga eller oavsiktliga missförstånd.

Min röst är bara en gnatig hustru, den räcker inte för ett beslut som trots allt ... är väldigt stort att ta för den som ska göra det. Särskilt innan det sker, så definitivt oåterkalleligt. Avklippt! Bortal! Inte ens askan kvar.

Jag letar bland alla broschyrer vi fått med oss från sjukhuset ... det måste finnas någonting som talar klarspråk. Nej, den om rökavvänjning är ju reklam, klart de vill sälja sin produkt, den lätte går du inte på ... Men i den som handlar om hjärtsvikt finns en tydlig sammanfattning av rökningens påverkan på hjärtat. Den läser jag högt, hela listan med en stark uppmuntran att sluta, då både kärlen, syresättningen och slagkraften påverkas.

"Jag läser det här för att jag älskar dig" säger jag.

Sedan går jag.

Jag har affischer att skriva ut som Carl-Johan ska ta med till Ammarnäs, dit vi skulle ha åkt. Midsommarafton är perfekt, då är jag inte i vägen för någon, på en öde arbetsplats.

När jag kommer hem har du bestämt dig.

Du själv.
Du själv vill välja livet.
Även gällande rökningen.
Jag hisnar att gå steget med dig.
Men det vill ske omedelbart! Nu! Allt ska bort!
Som om vi skyndar genom huset för att samla ihop allt! Det som är värdefullt töms på sitt innehåll och blir prydnadsföremål istället för silveretuier och askar i bruk. Allt övrigt, hela den limpa vi släpat från Maltas flygplats, övriga paket, gastuben för påfyllning ... allt det samlar jag i en påse, och den där fina silverglänsande kaffekannan som stått utanför huset som askfat och dagen förut (nästan som ett tecken) slagits omkull då Leon, vårt enda barnbarn, lekt med en boll – nu ska den också bort! Rakt i soporna, då dess inre var en del av förgiftningen.
Tänk vad dina lungor ändå kunnat klara.
Tänk, vad de genom åren silat och rensat allt det som inte följde med i utandningen, skickat vidare till lever och njurar, och utsöndrat det värsta, dag efter dag, bloss efter bloss.
Lungorna, som inte omnämndes i broschyren om hjärtsvikt.
Som jobbat så hårt.
De måste dela min suck av lättnad.
Eller suck ... som ett stenblock som föll med hela sin tyngd.
"Jag ska tåla om du blir irriterad" säger jag. "Jag lovar."
Kanske jag inte kan hålla det ... alltid.
Men jag älskar dig. Alltid.

Vi hinner inte fira, eller måste snarare fortsätta med allt det andra firandet, det som är midsommarafton, och båda dina söner hemma för att vara med dig, Benjamin med sin familj. Sommarsolen är i sin högtid och sommarvärmen har lagt sig i en stilla vind över trädgården.

Där sitter vi, tillsammans ute på gräsmattan, som så många andra somrar förut, även om det var längesedan just midsommarafton fick det helt perfekta sommarvädret. Allt är bara så skönt det kan vara.

Jag tar ett foto, för att aldrig glömma det undret.

Att vi sitter där tillsammans. Du är med, lite tröttare än andra år, Carl-Johan springer lite mer ut och in för att du ska få sitta mer, kanske jag också.

Men vi är där. Vi har varandra. Hjärtan som slår, drar in den ljumma sommarluften, ögon som kan mötas och se varandra.

Vi lever.

"Det händer inte mig."

Hur lätt är det inte att tänka så, när två ambulanser med tjutande sirener drar förbi, eller, som i en film, där sjukhussängar rullas förbi i ilfart med en patient nästan helt dold under slangar och apparater. Eller bara en sjukhusvardag där det egna besöket är en ren rutinsak, medan det som går att ana i andra salar och sjukhuskorridorer, är sådant som inte händer mig.

Ändå sker det.

Vi skakas om. Vi vill komma ihåg, och berätta. Visst blir det personligt, därför att det är på riktigt, just oss, så nära livstråden det går att komma. Och hur sjukvården, i dessa dolda rum och salar outtröttligt arbetar för att rädda alla de liv som går. Det vill vi också gärna berätta om.

**Det hände. Och vi överlevde.
I stor tacksamhet.**

